

EXHD DEC 22 1967

V I E N Y B Ė

The Oldest Lithuanian Newspaper in the World

81 M. 24 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1967 M. LAPKRIČIO (NOVEMBER) 25 D.

Telefonas:
Aplėgiate 7-7257

KAINA 20 C.

JAV delegatė Patricia Harris, Jungt. Tautų trečiojo komiteto posėdyje, gynusi kun. L. Jankų ir A. Impulevičių, kuriuos Leokadija Diržinskaitė kaltino, kaip karo nusikaltėlius. JAV delegatė apgailėstavo, kad Sovietų Sąjungos delegatė šitaip drumsčia bendradarbiavimo nuotaką.

United Nations nuotrauka

JAV delegatė gina lietuvius

Salomėja Narkėliūnaitė

Jungtinių Tautų trečiajame (socialinių, humanitarinių ir kultūrinių reikalų) komitete vykstant diskusijoms dėl karo nusikaltėlių baudimo konvencijos, vėl įvyko "dialogas" tarp Amerikos ir Sovietų Sąjungos delegatė.

Šįkart įsiai buvo dėl karo nusikaltėlių. Prieš tai "dialogas" buvo dėl to, ar Leokadija Diržinskaitė atstovauja Tarybų Lietuvai.

JAV delegatė Patricia Harris, jau anksčiau išdėčiusi JAV nuomonę dėl tos konvencijos ir pasisakiusi už tai, kad karo nusikaltėliams reikia taikyti nusikaltimo įvykdymo užsisenėjimo principą, lapkričio 17 d. išėjo ginti ir dviejų lietuvių, kurių pavardės ir nusikaltimai buvo palinksnuoti Leokadijos Diržinskaitės.

JAV delegatė pareiškė, kad Amerikos imigracijos ir natūralizacijos įstaigos iš-

tiria asmenis, kuriuos JAV priima ir suteikia pilietybę. Ji aiškino, kad JAV vyriausybei nebuvo žinomi tie faktai, kuriuos suminėjo Sovietų Sąjungos delegatė, vienu atveju iki 1962 metų ir kitu atveju iki 1964 metų.

Bet, JAV delegatė pabrėžė, JAV delegacija negalinti pareikšti savo nuomonės dėl faktų, kurių tikrumas nenustatytas. Gi kai dėl II Pas. karo metu įvykdytų žiaurumų bendrai, tai JAV juos apgailėstauja. JAV delegatė pridūrė, kad reikia apgailėstauti ir tai, jog šitoks Sovietų Sąjungos delegatės priminimas drumsčia bendradarbiavimo nuotaką, kuri esanti reikalinga komiteto veikloje, rengiant konvenciją dėl karo nusikaltėlių baudimo.

Tasai JAV delegatės pareiškimas padarytas ryšium su tuo, kad Leokadija Diržinskaitė, kalbėdama Sovietų Sąjungos delegacijos vardu,

pirma lapkričio 15 d., o paskui lapkričio 17 d., tvirtino, jog hitleriniams nusikaltėliams negalima taikyti nusikaltimo įvykdymo užsisenėjimo principo, nes jte yra ypatingi nusikaltėliai.

Išskaičiavusi nusikaltimus, kuriuos hitlerininkai įvykdė Sovietų Sąjungoje ir visuose pasaulio rajonuose, Diržinskaitė priminė ir Lietuvai. Ji sakė, kad Prancūzijos, Lenkijos ir Lietuvos karo belaisvių įrašai ant Kauno IX forto sienų, prašą niekad neateisti nacių žudikams, aiškiai už tai kalbą.

Kitu atveju, lapkričio 17 d., kai eilė vakarietiškų delegacijų vėl pasisakė už karo nusikaltėliams nusikaltimo įvykdymo užsisenėjimo principo taikymą, Diržinskaitė vėl priminė nacių nusikaltimus Sovietų Sąjungoje. Ji pareiškė, kad bet kokie mėginimai išgelbėti tuos nusi-

Pabaiga 12 psl.

Kultūros kongresas, kalakutai, politika

DAUG KRITIKOS IR SAVIKRITIKOS. PALIESTA SPAUDA, LITERATŪRA, FONDAL, MUZIKA, SPORTAS, IŠEIVIJOS PROBLEMAS, NUTAUTĖJANČIOS PARAPIJOS, SANTYKIAI SU LIETUVA IR RYŠIAI.

Edvardas Šulaitis

Lapkričio mėn. paskutini savaitgalį Chicagoje lietuviai valgė kalakutieną, kalbėjo apie supolitintą Kultūros Kongresą, o kuriems, vaišėms pasibaigus, dar liko jėgų, atėjo kongreso pasižiūrėti. Kiek daugiau stebėjo D. Lapinsko operą "Maras" ir teigė: nuo bado, Kultūros kongresų ir Maro apsaugok mus, Viešpatie!

Kongreso ženkle praėjo net 4 dienos. Jau lapkričio 23 d. vakare gera šimtinė publikos susirinko į meno ir spaudos parodų atidarymus. Meno parodoje buvo išstatyta apie 100 kūrinių (atstovauta 70 dailininkų), tačiau nebuvo galima suvokti, kokie yra jų pavadinimai ar net kas jų autoriai. Matyt, nespėta net mažų kortelių su informacijomis pateikti.

Meno parodos atidaryme ilgoką kalbą pasakė dail. Adomas Varnas, kuris kiek plačiau prasiarė apie Čiurlionio galeriją Chicagoje, minėdama savo 10 metų gyvavimo sukaktį. Kalbėtojai labiausiai patikęs tik vienas dail. Kolba, o apie 3 metus galerijai vadovavę asmenys pavadinti "smurtininkais". Tie nenaudėliai smurtu nušalinę galerijos steigėjus, norėję pasidaryti turto savininkais, bet, laimei, teismas juos išprašė lauk. Iš dailės veterano lūpų sklido tokie žodžiai, kurie labai vienašališkai apibūdino padėtį "Čiurlionio" galerijoje, kas, žinoma, iškilmingo atidarymo nuotakai labai netiko.

LIESA SPAUDOS PARODA

Atidarant spaudos parodą prabilo kun. V. Bagdonavičius, Liet. žurnalistų sąjungos pirmininkas. Jis kalbėjo apie mūsų laisvą ir tėvynėje esančią nelaisvą spaudą.

Pačią parodą, kurią suorganizavo J. Vaidelys, vargu ar begalima vadinti paroda, nes kai kurių laikraščių ar žurnaly bei knygų išdėliojimas ant stalų, dar neduoda teisės tai vadinti paroda. Parodai reikia apipavidalavimo, sugebančios rankos. Beje, parodoje nesimatė Vienybės, Argentinos Lietuvos ir daugelio kitų leidinių. "Laisva" spaudą pirmoje vietoje čia reprezentavo Laisvoji Lietuva su Draugu....

GUSTAITIS SU VARNU NUSINEŠĖ TŪKSTANTINĘ

Gana šviesiu kongreso įvykiu buvo penktadienį vykęs literatūros vakaras, sutraukęs bene daugiausiai publikos iš visų anksčiau buvusių panašių vakarų. Čia žmonės perpildė Jaunimo Centro didžiąją salę, kai kurie net turėjo stovėti. Tokiu būdu buvo prisikimšę apie 800 publikos. Įteikta Rašytojų draugijos premija Antanui Gustaitiui už jo humoristinių eilė knygą "Ir atskrido juodas varnas". Pats Gustaitis, atšimdamas premiją, pasigyrė, jog "atskrido juodas varnas sulesti tūkstantį dolerių... Jis ne tik, kad pasakė kalbą ir sulestė tūkstantinę, bet taip pat publiką linksmo-

Tęsiama 3 psl.

Antanas Rudis (kairėje) ir Lietuvos gen. konsulas dr. P. Daužvardis kalbasi Kultūros Kongrese Chicagoje.

Z. Degučio nuotrauka

IŠ LOS ANGELES, CAL.

* Miškininko Jono Kuprionio dukros Dalia ir Danutė Kuprionytės persikėlė gyventi į Los Angeles. Danutė yra ištekėjusi už inž. Romo Antkaičio, kuris taip pat įsikūrė Los Angeles. Visi gavo savo specialybėje darbus.

* Kun. Antanas Valluška, yra išvykęs į New Mexico pas kun. Joną Juodeiką, Deming, N. Mex. padėti pastoracijos darbą.

* Sv. Kazimiero parapijos naują choro valdybą sudarė: L. Dovydatis -- pirmininkas, V. Duda ir A. Mitkevičius -- vicepirmininkai, I. Tumienė -- sekretorė, R. Bureika -- išdėtininkas, D. Barauskaitė -- korespondentė. Revizijos komisija: A. Raulinaitis, R. Valukonytė, K. Sakys.

Iki šiol chorui sėkmingai pirmininkavo Algis Raulinaitis. Naujoji valdyba yra pasirengusi smarkiai dirbti, kviešti naujų narių. Choras dabar rengiasi Kalėdų šventėms ir Vasario 16-ajos minėjimui. Nuo 1953 metų chorui sėkmingai vadovauja Komp. Bronius Budriūnas.

* Los Angeles General Hospital praktiką atlieka šie būsimieji lietuvių gydytojai:

Jonas Skirgandas iš Boston, Mass., Vidas Nemickas iš Chicago, Ill., ir Kastytis Jucas iš Columbus, Ohio. Jie visi turi daug darbo, mažai yra laiko lankytis lietuvių parengimuose. Visi trys, jei sąlygos leis, planuoja gydytojo praktika verstis Los Angeles, Calif.

* Gruodžio 16 d., parapijos salėje įvyksta literatūros vakaras, kuriame dalyvauja žymios vietos meninės pajėgos ir svečias poetas Jonas Aistis iš Washington, D. C. Vakaro pradžia lygiai 7:30 val. vak. Rengia LFB.

* Visi kolonijos vaikučiai, kartu su tėveliais esate maloniai kviečiami dalyvauti Los Angeles šv. Kazimiero Seštadieninės ir parapijos mokyklos lietuvių vaikučių rengiamoje Kalėdų Eglutėje, kuri bus tuoj po pamaldų sekmadienį, gruodžio 24 dieną parapijos salėje.

* Inž. Jonas Navickas, stambus skautų veikėjas, netoli lietuvių bažnyčios nusipirko vertingą sklypą, ant kurio netrukus pradės statyti puikią rezidenciją. Statybos darbai pavesti lietuviui kontraktoriui Jonui Matulaičiui. Jonas Navickas yra vedęs Dalią Andrašiūnaitę ir augina jauną dukrelę Laimą.

PASAULIO

* Lapkričio 17 dieną, savo darbovietėje, sulaukęs 51 metų amžiaus, mirė Vaclovas Kairys. Vėlonis gyvena vienas, Inglewood, Cal., kur buvo pirkęs mažus namelius. Liko žmona Marija, du sūnūs ir dukra. Visi jau užaugę. Lapk. 21 d. iš šv. Kazimiero bažnyčios, savo artimųjų lydima, vėlonis buvo palaidotas Holy Cross kapuose, Los Angeles, Calif.

* Pranas Lembertas, Los Angeles, Cal. mirė lapkr. 29 d. Gimęs 1897 m. spalio 18 d. Elčiūnų km., Paežerėlių valsč., Šakių apskr.

* Ona Razutienė, šv. Kazimiero Mokyklos ir Seštadieninės mokyklos mokytoja, inž. A. Avižieniu atsisakius iš Los Angeles Lietuvių Bendruomenės pirmininko pareigų, išrinkta šios organizacijos pirmininke.

* Motina Adorata, šv. Kazimiero Seserų viršininė, lydima ses. Simplicitos, lapk. 22-24 dd. vizitavo šv. Kazimiero mokyklą, kurią veda šv. Kazimiero Seserys. Viešnios, praleidusios čia Padėkos Dieną, išvyko į New Mexico.

* Kęstutis Kavoliūnas, iš Kubos Vilniaus Tiesoje rašo, kad šiuo metu prie mioracijos darbų dirba net 13 lietuvių. Ten jau metai laiko yra rašytojas A. Čekuolis, inž. K. Onaitis ir B. Zulonas. Oriente yra Z. Monkevičius, J. Sustickas, V. Sruogis; Las Vilas -- A. Domatas, M. Lisauskas, F. Bučas; Matanza -- A. Ūsas, V. Jaučiūnas; Pinar del Rio -- J. Černius, A. Dumbliauskas, R. Grigaliūnas, A. Džiaugys, K. Kavoliūnas. Pirmiau Kūba vykdavo daug lietuvių iš Jungtinių Valstybių atostogoms, dabar iš Lietuvos vyksta lietuvių darbas, bet kaip specialistai.

* Dailininko Zibinto Mikšio, gyvenančio Paryžiuje, darbų paroda įvyks Čiurlionio galerijoje, 6520 S. Claremont Ave., Chicagoje nuo gruodžio 2 ir iki 10 d. Lankytis galima nuo 7 iki 9 v. v., savaitgaliais nuo 12 pietų iki 9 v. v. Ruošia Santara-Sviesa.

* Jonas Kauneckas, laikraštinkas Lietuvoje mirė lapkričio 10 d.

KULTŪROS KONGRESO LITERATŪROS VAKARO DALYVIAI CHICAGOJE

Vitalija Bogutaitė

Bernardas Brazdžionis

Antanas Gustaitis

Algirdas Landsbergis

Birutė Pūkelevičiūtė

Akt. Kazys Veselka

* Emilija Papočkienė, gyvenanti Daujėčių kaime prie Anykščių savo 111-tąjį gimtadienį praleido dirbdama virtuvėje. Vasaros metu pati gražiai prisžiūrėjo daržą, ir gimtadienį minėdama skaitė laikraštį be akinių. Ji prisimena 1863 m. kai po lietuvių sukilimo prieš rusus, lietuviai buvo persekiojami, kaip buvo baudžiami už lietuvių kalba spaudą. Paklausta, kokiu gyvenimu ji taip ilgai gyvena, atsakė: "Aš vis bandau dirbti, o dirbdama dainuoju".

LIETUVIAI

IŠ DETROITO

* Detroito SLA 352 kp. nauja v-ba: pirm. Antanas Sukauskas, vicep. Marija Sims, fin. sekr. Elzbieta Jodinskienė, išd. Edvardas Trimeris, prot. sekr. Petras Januška, išdo globėjai -- Petras Vancevičius, Marcelė Grintienė, Bronius Burba, dr. kvot. E. Gurskytė-Paužienė, Tvarkgėlienė, Br. Krikščionienė, Ona Nielons.

* Detroito Lietuvių radijo klubas, išsirinko naują valdybą: pirm. inž. Vacys Urbonas, Nariai -- vicep. Kazys Gogelis, Jonas Krikščionas, Rožė Ražauskienė, Antanas Janušis, Jurgis Rekašius, Petras Marčiukaitis, Kęstutis Ambrose, Vincas Kankalis, Leonardas Šulcas, Stepas Dryža, Vacys Kriaučiūnas, Juozas Murinas, Feliksas Blauzdys, Jadvyga Marsalkovičienė, Valerija Šulcienė, Antanas Šiurkus, Česys Šadeika, Stasys Račiukaitis. Revizijos k-ja: Kazys Ražauskas, Antanas Leipus, Leonardas Bulgaris.

* H. Tautvaišienės veikalas "Tautų kapinynas Sibiro tundrose" su papildymais į anglų kalbą išverstas Al. Budreckio, ruošiamas spaudai. Leidžia ALSS Literatūros Fondas, kuris ruošiasi sekančiais metais išleisti ir Vlodo Požėlios Atsiminimų nuotrūpas. Požėla jaunatvė gyvena Tartu, Estijoje, ten mokėsi, buvo Lietuvos vyriausybės III Seimo vidaus reikalų ministru, po karo išvyko į Australiją, ten mirė. Tas pat fondas spaudai ruošia ir K. Bielinio "Gana to jungo" trečiojo tomo atsiminimus, kurie bus apie 300 puslapių.

* Kanados LB su Tautos Fondu sudarė bendrą komitetą Lietuvos nepriklausomybės 50 m. sukakčiai ruošti. Pirm. J. Yčas, sekr. S. Dargis, išd. V. Kazlauskas, nariai -- A. Rinkūnas ir S. Banelis.

* Toronto apylinkės LB prašė konkursą paminklui už Lietuvos laisvę didvyriams statyti iki sausio 15 d. Nėgavę leidimo parkuose nutarė paminklą statyti aikštėje prie lietuvių kapinių. Su projektais kreipiasi į pirm. adv. G. Balčiūną, 280 Runcesvalles Ave., Toronto 3, Ont.

* Baltimore, Md. legijonierių 154 lietuvių postas Lietuvių salėje rengia gruodžio 17 d. kalėdinį baletą. Pradžia 2 v. p. p. Vaikučiams bus nuo Kalėdų dienos dovanų.

* Barbora Armonienė pagerbta Plainville, Ohio laikraštyje The Telegram, Patalpintas jos paveikslas ir paminėta, kad ji Sibiro kankinė, dėkojanti Amerikai už prieglaudą.

* Lenkijos ir Lietuvos slėnoje tarp Seinų ir Lazdijų numatomas praplėsti susisiekimo punktas, per kurį būtų galima lengviau susisiekti. Tas daug pagelbėtų Punks, Seinų ir kitų Suvalkių krašto-trikampio lietuviams susisiekti su savaisiais Lietuvoje.

* Stuttgart, Vokietijoje, visada lietuviams buvo radijo palankus, bet dabar perdavė visą pusvalandį muzikos su paaškinimais apie Lietuvos senovę ir jos dainas. Programa perduota žuvusiems kare lietuviams pagerbti.

* Detroit Mich. lietuvių mokyklos kalėdinė eglutė bus gruodžio 16 d. 5:30 v. v. Lietuvių salėje. Programoj vaidintimas "Kalėdos kirtimety". Veikalėli parašė ir režisuos P. Zaranka. Choras padainuos, o vaikučiai pašoks. Kalėdų senelis vaikučius apdovanos. Bus bufetas, iš kurio tikimasi pelno išlaidoms padengti. Tuo rūpinasi Z. Sklotienė ir M. Oktenė. Bilietų galite iš anksto užsisakyti pas A. Butkūną.

* Detroito bendruomenė naujuosius metus sutiks Armenų salėje, prie 9 mylios ir Southfield bei Lodge greitkelių. Vietoms telefonuojama pas vicep. Narimantą Udri -- 272-5480.

* Detroito dailės parodoje buvo skulptoriaus J. Dagio, dailininko J. Pautientaus ir dail. St. Smalinskienės kūrinių. Atidaryme kalbėjo dr. inž. Stasys Juzėnas.

* Detroito SLA 352 kp. nominavo: centro pirm. Joną Daugėlą, vicep. S. Gegužį, sekr. Petrą Janušką, išd. Antaną Grinų, išdo globėjais Vilių Zlogą ir adv. Steponą Briedį. Dr. kvotėju dr. Steponą Bledį. Kuopa turi 470 narių. Rinkimai į Pildančiųjų tarybą bus kovo mėn.

* Baltimore, Md. studentų suvažiavimas įvyks gruodžio 29, 30 ir 31 dienomis.

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir visais reikalais kreipkitės į

REAL ESTATE & INSURANCE

John Orman Agency

GERIAUSIAS PATARNAVIMAS

Pildomi miesto, valstybės ir federalinės valdžios mokesčių paraiškimai.

110-04 JAMAICA AVE. RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas

Virginia 6-1800

Haven Realty

Perkant - Parduodant Namus ar Išnuomojant Butus

Apdraudos

federalinių ir valstybių (Income Tax) užpildymu, pirkimui piniginių perlaidu (Money Orders) ir įvairiausiems kitais reikalais, - kreipkitės į

HAVEN REALTY & INSURANCE

87-09 Jamaica Ave. Woodhaven 21, N.Y.

VI. 7-4477

Joseph Andrušis Travel Bureau

BILIAI PARDUODAMI VISOMIS SUSISIEKIMO PRIEMONĖMS I VISAS PASAULIO VIETAS.

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. v.

Lietuviškoje Chicagoje

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Kultūros Tarybos pirm. dr. Jonas Puzinas (viduryje) su muziku J. Žilėvičiumi ir dail. Adomu Varnu per III-į Š. Amerikos liet. kultūros kongresą Chicagoje.

Z. Degučio nuotrauka

KALBA PEDAGOGĖ. - Chicagos Varnas - Montessori vaikų židinėlio direktorė D. Petrutytė kreipiasi į tėvus.

E. Šulaičio nuotrauka

Kultūros kongresas...

Atkelta iš 1 psl.

mis eilėmis pradžiugino. Ne labai jau džiugiai klausytojus nutelkė premijos mecenato -- Lietuvių Fondo atstovo dr. Razmos ilga kalba, kurioje jis ne tik premijos laimėtoją pasveikino, bet ir plačiai apie patį Fondą pakalbėjo. Žodžius paliustruodamas daugybę skaitlinių.

Jeigu kas iki šiolei apie Fondą buvo negirdėjęs, tai po šio dr. Razmos pasireiškimo, paaiškėjo.

Bet prie ko yra dėtas literatūros vakaras, jog centrinės vietos įsiperša pinigais? Tas pats atsitiko ir kitą dieną per iškilmingą atidarymą, kuomet Fondo tarybos pirmininkas dr. Balukas iškilmingumą sudrumstė išvardindamas bet 20 vietų, kurias fondas po kelis šimtus kyštelėjo. Reikia sutikti su balsu iš publikos: "Kada kultūringi žmonės išmoks kultūringai elgtis?"

TUZINAS SVEIKINTOJŲ

Pagrindinė kongreso diena buvo šeštadienis, lapkričio 25-ji. Kaip jau priimta, programa prasidėjo apie 45 min. pavėlavimu. Po rengimo komiteto pirm. Marijonos Rudienės žodžio, pasipylė kaip iš rago sveikinimai. Čia sveikino visi: kam reikėjo ir kam nereikėjo. Sklido gražūs žodžiai ir "gerbiamy" tautiečių, kaip kad Rudienė juos pristatė. Gerbiamuju pavadino ir savąjį Rudį, jau nuvainikuotą Aito pirmininką, tačiau tas pareigas dar tębeinanti. Kaip būtų buvę gražu, jei visi kalbėtojai būtų pastenkinę kelių sakinių sveikinimu, kaip kad padarė LB Chicagos apyl. pirm. Stepas Ingaunis. Garbė ciceroniui!

Oficialiai kongresą atidarė dėl politikavimo kongresą beorganizuojant apibyrėjusių PLB Kultūros Tarybos pirm. dr. Jonas Puzinas, kuris tarė:

"Atidarome trečiąjį JAV ir Kanados Lietuvių Kultūros Kongresą. Tikrumoje -- jau ketvirtasis Lietuvių kultūros kongresas, nes 1935 metais Kaune buvo sušauktas pirmasis, deja, ir paskutinis

Lietuviškosios Kultūros Kongresas nepriklausomoje Lietuvoje. II pasauliniam karui išbloškus nemažą Lietuvių tautos dalį į Vakarų ir Šiame kontinente susitelkus gražiam būriui mūsų intelektualų bei įvairių sričių kultūros darbininkų. 1956 m. birželio 30 d. Chicagoje buvo suorganizuotas pirmasis JAV ir Kanados Lietuvių Kultūros Kongresas. 1962 m. sekė antrasis, o dabar susirinkome į trečiąjį kultūros kongresą. Kaip tuos kongresus bevertintume, kaip juose nagrinėtus klausimus besvertume, bet vis dėlto juos turime laikyti reikšmingais įvykiais Lietuvių išsivijęs kultūringame gyvenime. Kūryba nėra vien tik kūrėjo nuosavybė, ji yra atskiros tautos ir net žmonijos turtas. Nepakanka, kad kūrėjai kurtų, reikia, kad ir kiti žmonės ta kūryba džiaugtųsi, ja gyventų, įsivaintų. Tik rūpestingai ugdomos kultūrinės vertybės klesti. Gyvenimas laisvėje mus dar daugiau įpareigoja dirbti savosios kultūros ūgiui, nes sovietų okupuotoje Lietuvoje tautinė kūryba negali laisvai reikštis".

Juokingai atrodė himnų giedojimas, nes jėms vadovauti buvo pakviestas žmogus, kuris, kaip atrodė, nieko apie giedojimą bei dainavimą neįsimano. Lietuvos himną giedoti sekėsi lengviau, nes daugumas jį moka, tačiau su JAV himnu buvo ne taip, nes jį ant savo pečių išnešė tik keli žmonės iš publikos. Apie valandą laiko atidarymo metu neveikė mikrofonai arba jie įsijungdavo tik kelioms minutėms, ir vėl nustodavo veikti.

Pagrindinė šeštadienio pasaka -- dr. Juozo Girniaus -- "Mūsų kultūrinio gyvenimo sėkmės ir nesėkmės", galėjo prasidėti tik maždaug pusantros valandos pavėlavimu, kuomet publika jau spėjo prisistotinti sveikintojais ir visokiais oficialumais. Iš visų girdėtųjų paskaitų, šį dr. Girniaus pasakaitą ir buvo pats rimčiausias kėsnis. Dr. Girnius čia prisistatė kaip gilus mąstytojas, nežilrint, jog kai kam iš politikierių, kurie bandė kongresą paža-

botti, daug jo minčių galėjo būti nepriimtinių.

Šeštadienio popietė skirta atskiriems simpoziumams, kurių dalis, gaila, vyko lygiagrečiai, taip kad žmonės tegalėjo išgirsti tik jų dalį. Tiesa, kai kurie (jaunimo, muzikos ir kultūriniam darbams finansuoti) įvyko penktadienį. Šeštadienį praversta tautinio jaunomenės auklėjimo, teatro, spaudos, sporto, Kultūros Fondo, rašytojų, dailės, religijos ir kūrybinės laisvės reikalų svarstymas.

SPAUDA GALINGA, BET NESTEBUKLINGA

Tautiečiai gana gausiai sugužėjo į spaudos sekciją, kurioje, moderuojant Vytautui Kasniūnui, spaudos klausimus nagrinėjo kun. Pr. Garšva, Antanas Kučys, Algirdas Pužauskas ir Mečys Valiukėnas. Nemaža kritikos lietuvių spaudai pabėrė mūsų visuomenės mažai pažįstamas, naujasis valstiečių laudininkų leidžiamos Sėjos redaktorius Kučys. Jis nemaža garo davė ir Eltai, o taip pat ir keliems laikraščiams, ypačingai Draugui ir Darbininkui. Jis kalbėjo:

"Pirmiausia norėčiau pabrėžti savo įsitikinimą, kad ne visada mūsų laikraščiai stoja bendrųjų tautinių interesų pusėn. Atvirumas reikalauja šia proga paminti konkrečius atvejus ir išarti laikurių laikraščių vardus.

Nėra paslaptis, kad lietuviškųjų parapijų bažnyčiose ar prie jų esamose mokyklose tam tikrais atvejais skriaudžiama lietuvių. Sekant korespondentų iš įvairių lietuviškų kolonijų pranešimus, tokių atsitikimų sąrašas nebūtų trumpas. Daleiskime, kad kaip kurios iš tokių korespondencijų yra tendencingos. Daleiskime dar ir tai, kad tam tikri laikraščiai rodo per didelį uolumą dvasiškijos darbų kritikai. Bet, nežilrint viso to, yra ir teisingų faktų. Niekas, turbūt, negalėtų to paneigti. Tačiau dalis mūsų spaudos yra tokiais reiškiniais nebylė, užuot tarus, ginant bendruosius mūsų tautos interesus, drąsų žodį, ji tyli. Toks Draugas, bene plačiausiai išsivijoje skaitomas dien-

Pabaiga 10 psl.

TĖVAI VEIKIA

Varnas-Montessori vaikų židinėlio tėvai Chicagoje lapkričio 20 d. išsirinko komitetą ir išklause vedėjos D. Petrutytės paskaitos.

Į Tėvų komitetą išrinkti R. Juknevičienė, J. Krutuliėnė, A. Norkus, R. Palčiauskas ir B. Žilinskienė.

Petrutytė kalbėjo apie "tėvų profesiją". Ji stebėjosi, kad tėvu lengviau tapti, negu kokiū amatininku. Jokių egzaminų, labai paviršutiniški sveikatos reikalavimai. Tuo tarpu gyvenimo kėliami reikalavimai tėvams

prašoka net pačias sunkiausias akademines profesijas.

Susirinkimas, kuriame dalyvavo maždaug 20 tėvų ir motinų, vyko "katakombose", kaip rengėjai juokais vadina savo patalpų rūsi, 3038 vakarinėje 59-toje g-vėje.

V. ZALATORIUS

* "Krivulė" gruodžio 16 d. Vyčių salėje, Chicagoje ruošia prieškalėdinį kultūrinį pobūvį.

Knight Cap
AUGUST TRAUN, Sav.

LIETUVIŲ RESTORANAS

UŽKANDŽIAI
PIETŪS
VAKARIENĖ

ĮVAIRŪS
ŽUVIES
PATIEKALAI

GERI VALGIAI ĮVAIRŪS
GĖRIMAI PRIEINAMOMIS
KAINOMIS

810 Chestnut Street
Philadelphia

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world was established by Juozas J. Paukštytis in 1886. It is published bi-weekly by Valerie Tysliava and Jonas Valaitis at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. Telephone Applegate 7-7257. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor: Valerie Tysliava; Senior Editor: Vytautas Sirvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edwardas Sulaitis. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts are subject to editing.

mes

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Istorija ironiškai parėdė, kad Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo ir bolševikų revoliucijos sukaktys per amžius seks viena kitą kaip diena naktį, ir bus kaip Siamo dvynukai. Dabartinis lietuvių ir didrusių tautinis santykis, aišku, ne galutinis, nes lietuvis trokšta politinio apsisprendimo, o didrusis demokratijos. Tai parodys ateitis.

Nestebėtina, jei sukakties metu pasirodo knyga ir straipsnių, ne vien revoliucijos, bet ir tautybių tema.

Amerikos vyriausybės Information Agency leidžiamas dvimėnesinis Problems of Communism žurnalas rugsėjo-spalio numerį pašventė išimtinei Sovietijos tautų ir nacionalizmo temoms. Jame parašęs straipsnį ir mūsų prof. V. Vardys. Londone pasirodė R. Conquest redaguotas leidinys "Soviet Nationalities: Policy in Practice", o valstybinis anglų tarptautinių studijų institutas, veikale "The Impact of Russian Revolution, 1917-1967", taip pat rytų Europos istorijos žinovo, prof. Hug Seton-Watson'o straipsnį "Nationality Problems in Multi-National USSR".

Žodžiu, kur tik kalbama apie Sovietiją ir bolševikus, amerikiečiai ir anglai neišvengiamai užkliūva ir už tautybių klausimo. Šiam galvosūkiui tinkamo išsprendimo laukia ne vien lietuviai, bet visos tautiškai sąmoningos tautos Sovietijoje. Jis ir rūpi didrusiams. Problems of Communism žurnalo redakcija gerai sako: "What the outlook is for the future of Russia as a multinational state is a problem". Politinių mokslų profesorius New Yorko u-tė Grey Hodnett sako: "Didrusiams tėra du keliai: tautas lydinti, ar ne; reiškia, vartoti prievartą, ar susitarimą?"

Sovietijos gyventojų tarpe didrusių 55 nuoš. (per 114 mil.), kitataučių 45 nuoš. (per 94 mil.). Visų Sovietijos gyventojų (2,326,000). Lietuviai sudaro vieną nuošimtį, latviai daugiau pusę nuoš. (1,400,000); estai mažiau pusę nuoš. (989,000). Baltiečiai, reiškia, sudaro du nuošimčių Sovietijos gyv.

Politinių mokslų profesorius Delaware u-tė, ukrainas Bilinsky, sako: "Kreditas tenka sovietinei santvarkai, kad atvirai pripažino tautybių klausimą ir gausesnėms tautoms sudarė, iš vardo, suverenes respublikas". Tačiau, ką viena ranka duoda, kita atima. Visas tautas valdo partiečiai — "kadrai", kurių viršūnėje stovi didrusių vyraujamas politbiuras Maskvoje. Partiečiams, atrodo, taikoma tautinės kvotos. Estai, pavyzdžiui, sudaro 75 nuoš. gyventojų tėvynėje, bet partiečių leidžiama turėti tik 61 nuoš. Lietuviai turi 79-tą gyv. nuoš., bet partiečių jiems duodama, irgi, 61 nuoš. Kandidatais į partiją 1966 m., tačiau, priimta 76 nuoš. lietuvių, o estams palikta tas pats — 61 nuoš.

Kiekvienoje tautinėje respublikoje partiečius valdo "aktyvas", kurį sudaro politbiuras ir ministerių taryba. Šiose įstaigose Lietuvoje 1961 ir 1966 metais politbiuro pirmuoju sekretoriumi buvo lie-

Tęsiama 5 psl.

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

DILETANTŲ DARBELIAI

I. Amerikos Lietuvių Gydytojų Sąjungoje klaidingai manoma, kad gydytojai tinka ir istorinio pobūdžio veikalams rašyti bei redaguoti. Mat, St. Budrys ir V. Paprockas suredagavo leidinį apie New Yorke žinomą seniausią lietuvių dr. Aleksandrą Kuršį, gyvenusį XVII amžiuje.

Kuršius yra parašęs ir 1662 metais išleides vad. įvedamąją disertaciją. Jo asmuo ir darbai dabar svarbūs lietuviams, o New Yorkui sudaro bent vieną jo istorijos lapą. Lietuvių gydytojų suredaguotame leidinyje tuojau po titulinio lapo prasideda tokia maišatis, kad tik paieškosius galima susigaudyti teksto originale, vertimuose, prakalbose ir t.t. Iš paskelbtos medžiagos ir iš priedų aišku, kad rimtas tyrinėtojas galėtų apie Kuršį parengti gerą monografiją.

Iš gydytojų sujauktos, žurnalistiška silpnai parengtos medžiagos neiški ne tik Kuršiaus asmenybė, bet ir nežinia, kurių galų jis kėlavo į Ameriką, nuo kokio gyvenimo šalinosi ir koki New Yorke rado.

II.

Maskvoje Iskustvo išleido 656 puslapių didelio formato knygą apie tarybinių tautų liaudies šokius. Įžangos žodyje didelis šokių specialistas R. Zacharov teigia, kad ir knygos autorius Tkačenko yra didelis liaudies šokių specialistas.

Kad tie vyrai specialistai, reikia abejoti. Mat, lietuvius čia atstovauja Rugučiai ir baltarusių tarpe labai populiarai daina ir šokis Mikita. Lietuviai šokių srityje turi ir kai ką lietuviškesnio, bet kažkodėl rusai "specialistai" specializuojasi ne šioje srityje.

III.

Lenkiškas Instytut Literacki Paryžiuje išleido W. Sukiennicko "Legenda i rzezywistosc". Leidinio turinys — raudos su atsiminimų priemaišomis apie Vilnių ir Stepono Batorego universitetą. Kažkodėl tas įvadas pavadintas "Dokumenty".

Viena aišku, lenkai dėl Vilniaus buči. Turime budėti ir mes.

CHICAGOJE GRESIA NEDARBAS

Neseniai Chicagoje nepilnas dvi paras buvo iš Vilniaus prof. Juozas Jurginis ir apiankė kai kuriuos lietuvius. Yra žinių apie labai turiningus kai kurių lietuvių su svečiu pokalbius. Bet agentai pražloposo ir Jurginį ir su juo pasimačiusius. Apsilūžėta tik tada, kai prof. Jurginis jau seniai grįžo į Vilnių, o apie Chicagoje įvykius prabilo Kanados lietuvių laikraščiai. Tiesiai sakant, Chicagoje buvo pramiego.

Šią pramiegojimo nelaimę su apkartusiu graudumu paminėjo XI,6 Naujienos.

Kai kurie sekliai gali netekti ne tik darbo, bet ir uždarbio.

APIE SVOGŪNŲ IM PORTĄ

Vilkinė Elta iš tarybinės spaudos uoliai išrankioja visokias savikritikas ir trūkumų užuominas. Paskui tą medžiagą atitinkamai apdirba ir gautu ekstraktu nuodija išsivijos lietuvių pažūras. Net galima žiūrėti į bran-

gius tautiečius, kurių informaciniai šaltiniai tėra tik Eltomis besinaudojanti spauda.

Neseniai išsivijos spaudoje pasklido Eltos atradimas, būk Lietuvoje pritrūko svogūnų ir česnakų. Pagal Eltą, ko vertas žmogaus gyvenimas be česnakų!

Mūsų turimomis žiniomis, Lietuvoje daug kas kritikuojama ir keliama trūkumai visai ne dėl to, kad Elta turėtų kuo pastiešyti, bet dėl to, kad trūkumai būtų šaltiniai.

Iš vienos pusės — Lietuvos gyvenime tikrai jaučiasi stambių negalavimų, kurie nežinia kada bus išgyvendinti, pvz., butų trūkumas, daugelio laisvųjų suvaržymai, biurokratijos išsigalėjimas ir t. t. Iš kitos pusės — dabar Lietuvoje gana daug gyvenimo reikmių žmones pilnai patenkina. Tiesinga ir sąžininga būtų išsivijos informuoti apie gyvenimo sąlygas iš visų pusių. Kokios rūšies lietuvių Elta redaguoja, kad jie džiaugiasi savo tautiečių tėvynėje vargu?

Svogūnų ir česnakų lietuvių importavo. Betgi importais verčiasi visas pasaulis. Štai visame žemės rutulyje didžiausio gerbūvio kraštas Amerikos Jungtinės Valstybės irgi importuoja ir tokių gėrybių, kurių galėtų be sunkumų savo krašte užsiauginti ar pasigaminti. Kas čia balsaus? Nesigirdi, kad JAV būtų patekusios į ekonominius sunkumus dėl kokių svogūnų ar brazilškių obuolių importo.

Vilkinės Eltos silpnybė ir yra ta, kad ji nežino tikrovės, o šaukia dėl česnakų ir ožkoms kaustyti pasagų.

DRAUŠMĖS!

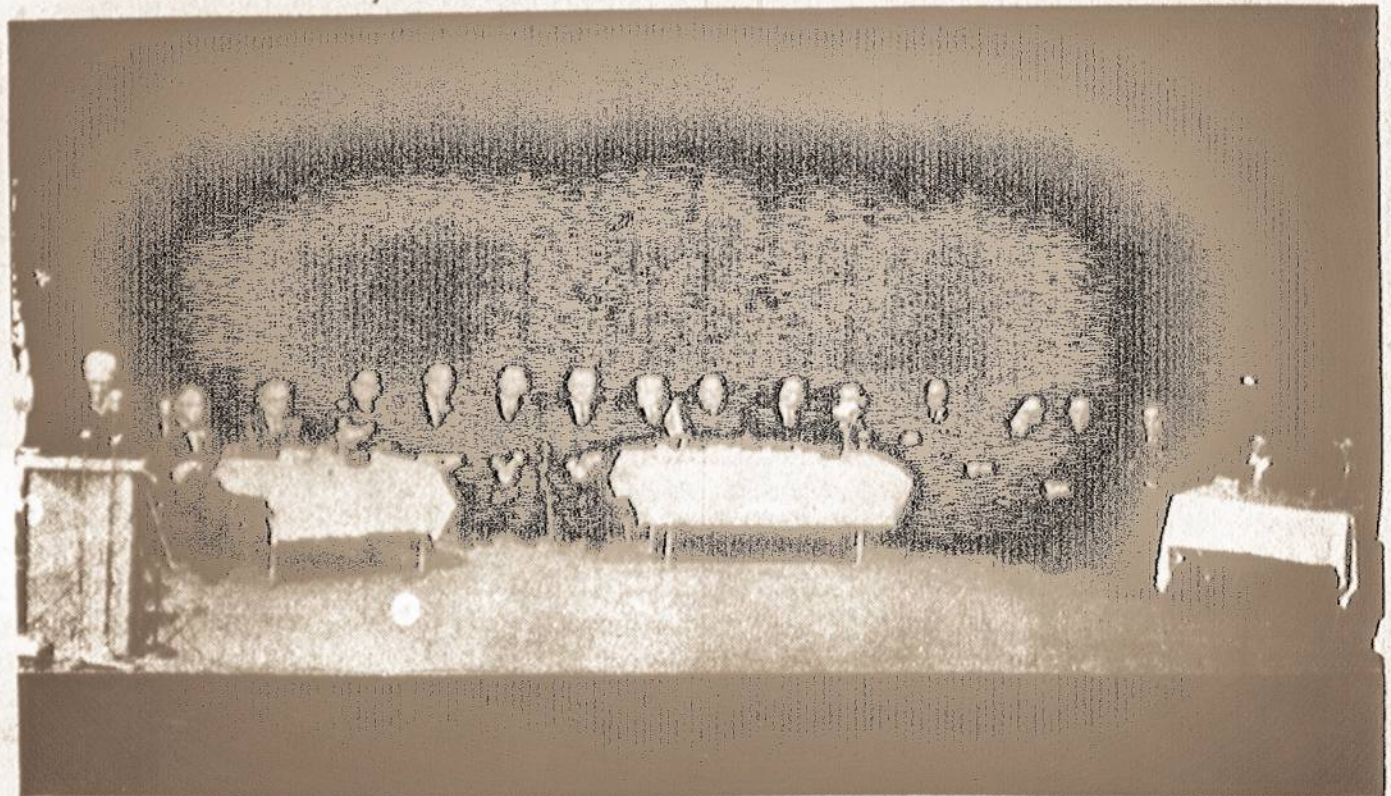
— ... svarbu Lietuvių Bendruomenel budriai sekti, kad būtų laikomasi drausmės ir kad nebūtų savavaliujama, kur yra mūsų didžiosios daugumos apsisprendimas, — porina dr. B. Matulionis (Lietuvių Dienos, š. m. rugsėjis).

O taip, apie bendruomenes, kuriose "laikomasi drausmės" ir "didžiosios daugumos apsisprendimų", ši tą žinome. Pvz., buvo garsi Fuhrerio Vokietija, Dučės Italija, draugo Stalino Rusija. Jei dr. B. Matulionis pavyktų, istorijoje atsirastų dar ir Lietuvių Bendruomenė. Pastaroji būtų any didžiųjų drausmių karikatūra, nes kokla gi drausmė be policijos, be koncentracijos stovyklų?

Tikrumoje teina velniop visi tie, kur reikalauja paklusti didžiosios daugumos apsisprendimui. Buvo laikai, kada "didžioji dauguma" apsisprendė tikėti, būk saulė sukasi aplink žemę. Nebuvo lengva įveikti tokią iš pagrindų klaidingą apsisprendimą daugiausia dėl to, kad buvo nuožmiai reikalaujama nuo didžiosios daugumos nenuklysti.

"Vox populi, vox Dei" nėra senų laikų išmintis, bet drausmės šalininkų išrasta kvailystė. Lietuvių Bendruomenės uždavinys yra ne drausmės liežuviais varinėti lietuvių (lyg kokių avių) bandą.

JAV turėtų būti daugiau kaip pusė milijono lietuvių. Deja tiek nėra, nes "didžioji dauguma" jau seniai apsisprendė kitaip. Jokie drausmės bei susiklausymo šūktai nepadėjo ir nepadės. Dirbti reikia, bet reikia ir apie darbą metodus pagalvoti. Dr. B. Matulionio pasiūlymai yra visiškai klaidingi.

Uždaromasis Kultūros Kongreso posėdis Chicagoje. Kaireje paskaitininkas dr. J. Jakštas.

Z. Degučio nuotrauka

Viduramžiškas skausmas

mes

Atkelta iš 4 psl.

Š. m. lapkričio 9 d. Naujienose P. Stravinskis gan rimtame pamokomame straipsnyje "Taktas ir principai" palietė ir tokius principus, kurie tėra principai "veiksnams" ir "tarinlams", bet ne maštantams žmonėms.

Stravinskis lyg aplinkiniu keliu puola tuos kunigus, kurie dalyvavo vaišėse su sovietinėms Lietuvos atstovais. Jis rašo: "Man katalikui, ypačiai skaudu, kad tokiose vaišėse (Kanadoje) yra dalyvavę ir kat. kunigai." Tas Stravinskio "skausmas" yra viduramžiškas (maždaug iš kryžiaus karų laikotarpio) ir ne krikščioniškas, o fariziejiškas. Kristus dalyvavo "vaišėse" pas multininkus, o fariziejai į juos žiūrėjo taip, kaip mūsų "veiksniai" žiūri į J. Paleckį, A. Smiečkų, L. Diržinskaitę ir k., atseit, kaip į "kvislingus", Romos okupantų agentus.

Mes gyvename ekumenizmo amžiuje ir tai, kas P. Str. skaudu, tai rimtiems teologam nėra kiek. Štai, pav., š. m. lapkr. 5 d. Tėviškės Žiburiuose kun. dr. F. Jucevičius ilgame, gerai išmąstyta straipsnyje "Krikščionybė ir komunizmas" rašo, kad krikščionybė išgyvena krizę, kai krikščionys užmiršta artimo meilę, kad bendravimas su komunistais ir gallmas ir reikalingas ir kad jis turi vykti mellėje; kad Bažnyčia nusikalstų savo misijai, jei atsiribotų nuo komunizmo.

Ir lapkričio 4 d. Drauge kitas stambus teologas ir filosofas kun. Vyt. Bagdonavičius savo straipsnyje apie gimtąją nuodėmę rašo, kad "rojaus kūrimas žemėje nėra antikrikščioniška mintis" ir kad "Jeigu šlandien žymi žmonijos dalis yra apsisprendusi už komunizmą, tai tas apsisprendimas įvairiais keliais paliečia bet kur gyvenančius žmones ir net tuos, kurie gyvens vėliau".

Tik kun. J. Prunskis su panele Juanita Castro lapkričio

2 d. Drauge nutarė, kad Bažnyčia turėtų ryžtingiau reikštis prieš komunizmą. Iš tokio nutarimo ir J. Prunskio dažno kartojimo "Mes niekad neužmiršime mums padarytų skriaudų" prašosi išvada, kad Bažnyčia turi rengti XX amžiuje kryžiaus karą pavergtai Bažnyčios daliai iš nekrikštų nelaisvės vaduoti, bet vargu tas žygis būtų sėkmingesnis. Taip pat žinome, kad šv. Žemė trumpam laikui buvo išvaduota, kad kryžieiviai pirma padarė Jeruzalės skerdynes nekrikštams, o tik po to nuėjo į Kristaus Grabo bažnyčią pasimelsti, tad kun. J. Prunskio dažnas kartojimas "Mes niekad neužmiršime..." ir reikalavimas, kad Bažnyčia sugriežtėtų komunizmo atžvilgiu, neatrodo, kad būtų evangeliškas ir sutaptų su Vatikano II susirinkimo dvasia. Tai politinis militantizmas, nudažytas kanoniškais dažais.

Išeinant iš šito principo bešaltiškas informatyvus Leokadijos Diržinskaitės pristatymas Vienybės skaitytoms nėra joks nusikaltimas, kaip kad rašo (XI, 1 d.) Nepriklausoma Lietuva ir Br. Raila (Dirvoje XI, 13 d.)

Nėra tokio etikos dėsnio, kurs leistų meluoti apie savo priešą. J. Kardelio organas iš politinės neapykantos šmeižia Diržinskaitę: esą ji tapus ministere tik per tai, kad ištekėjo už ruso (nors Piliušenko yra ukrainiška pavardė, kaip Ševčenko, Jaščenko, Timošenko, Zoščenko) esą, ji tebaigusi 3-4 klases, nors ir pats Kardelis išėjo į viešumą su tiek pat klasių ir iš Enciklopedijos nematyti, kad jis būtų mokslo laipsnių diplomą įsigijęs, nors visuomenės gyvenime yra daug nuveikęs.

Iš Mažosios taryb. liet. enciklopedijos matyti, kad Diržinskaitė studijavo partijos mokyklose ir pasižymėjo ga-

bumais partinėje ir administracinėje veikloje, už tai ji iškilo į ministerius. Karo metu ji mokė lietuvių vaikus mokyklose Rusijoje. Jai neteko dirbti tokio darbo, kurs "krūvina rankas". Ji yra mokyta partietė ir gal partinėje mokykloje studijavo ir diplomaciją. O pagal demokratinę konstituciją kiekvienas pilietis gali būti komunistu, jei jis nori. Israelyje "kibučiai" yra žemės ūkio komūnos kolektyvūs ūkiai, ir niekas jų nesibaudo ir nesmerkia. Komunizmo blogis yra ne produkcijos įrankių nacionalizavime, o homocidinėje praktikoje. Blogio, nedorybės esmė štai Br. Railos eilėraštyje:

Penkių kontinentų
Visa buržuazija -
Tempol E! Tempol
urmu - kapus".

Šitokia poezija - tai žmogžudiškos srovės leidimas į visuomenės sąžinę. Br. Raila savo visuomenės veiklą pradėjo neapykantos kurstymu ir tą neapykantą, apvertęs į kitą pusę, jis skleidžia savo senatvieskoje publicistikoje.

Jaunystėje į kapus varė buržuaziją, o senatvėje - tarptautinį komunizmą, "proletariatą" ir jo kolaborantus, užmiršęs, jog jis pats yra tarnavęs Ostland'o bendrovėje Šiauliuose, kurios tikslas buvo kolonizuoti Pabaltijį... Kolaborantų lietuvių tauta turi daug pakankamai jų turi sovietai ir nemažiau turėjo Hitlerio Vokietija. Istorijos aplinkybės per didelės, o lietuvių tauta per nelyg maža, kad galėtų sėkmingai rezistuoti, griežtai atsiskirti nuo kolaboravimo. Br. Railos politinė publicistika nukreipta ne prieš idėjas ir klaidas, o prieš žmones; kai jo ižeisti asmenys reaguoja tuo pat, Br. Raila patenka į histerišką ekstazę, netenka logiško galvojimo. Tai rodo jo str. "Ne per tą burną". Kažkas panašu Dostojevskio Smerdiakovą... ir ultravulgariška.

(Jing.)

STEBĖTOJO PASTABOS

Kai kuri lietuvių spauda ir veiksniai kelia audrą užkoruotoje bonkoje dėl L. Diržinskaitės titulu oficialiame JT rejestre prašytų: "Lietuvos sovietinės socialistinės respublikos ministrų tarybos pavaduotoja ir užsienio reikalų ministrė".

Jie šiuos titulus stūlo pakeisti... "tikroviškesniais": būtent, "sovietinio okupacinio aparato agentė", "Maskvos iškamša", ir t. p. Spaudė Amerikos pareigūnus, kad jie paveiktų JT pareigūnus tuos titulus pakeisti. Apsibrozdi- no, nes Amerika nekiša nosies į JT delegacijų titulus. Mūsų šalyje visuomenėje puo- lėja, be abejo, kad ir apsi- brozdinė, už tai skaitomi didvyriais: žiūrėkite, kokių sumanumu mes giname Lietuvus laisvę! Atrodo, kad laisvė būtų iškovojama titula- is...

Teko ir Vienybė už informaciją ir Diržinskaitės paveikslius, kitaip jie būtų apie visa tai net negirdėję. Mat, ne visi mes tiek kultūriškai išsilaikijome, už žinias padėkot, o žurnalistinį straipsnį ir fotografijas atskirti nuo "komunistės reklamavimų" ar "gynimų" (taip suriko redaktorius J. Kardelis. Bet

kuomet jis savo žmonos ar Laurinčiuko paveiksliu į savo laikraštį įveda, nuo ko jis juos tada "gina"? Susipratusiems lietuviams nereikia veiksmiškų aiškinimų. Pagrindiniu tikslu kitokiais atvejais jie žino, kad siekiama visapusiai suprasti, iš kokio molio Lietuvoje veiktą pareigūnai, kaip jie sugeba sąlygoms prisiderinti, ką tautai tas gero atneša, ko ne.

Amerikos lietuviams šiuo metu juk daug svarbesnis klausimas yra palaiptinis lietuviškų parapijų išsilydimas iš lietuvių kontrolės. Dr. Šilūpas ir "laisvamaniai" seniai tą buvo numatę. Dr. kun. V. Bartuška ir dr. kun. J. Končijus išauklėjusi 75 metų lietuvių Mt. Carmel, Pa. parapija jau ne lietuvių klebono vadovybėje. Apie ją plačiai rašiusi Vienybė, o dabar jau ir Tėviškės Žiburiai rašo: "Per 75 metus parapija davė 4 lietuvius kunigus ir 23 vienuoles. Čia 1907 metais įkurta Šv. Kazimiero seselių vienuolija, dabar turinti po pasaulį 470 narių. Šlandien parapiją valdo ne lietuvis, bet slavokas. Liūdnas tai faktas, kad, turint visą veiksmių eilę, neturime

veiksmio rūpintis išlaikyti lietuviškas parapijas lietuvių rankose".

Kur gi bus toks veiksnys, kuomet tėvams marijonams ir tėvams pranciškonams labiau rūpi Diržinskaitės titulai, negu gimtąja kalba Dievo garbinimas? Mat, jiems politika juk, sako, esanti svarbesnė negu kultūra ir tikyba!

Štai, ir vėl skaudų smūgį patyrė 13-ka lietuviškų parapijų Chicagoje. Arkivyskupas iš jų komiteto, tvarkiusio, artį \$200.000 metinių pajamų, pasiėmė sau senas ir garbingas lietuvių Šv. Kazimiero kapines. Jas pradėjo "moderninti", kas "žaloja kapinių lietuvišką charakterį". Sušaukta 600 sklypų, kapinių savininkų susirinkime, priimta "veidu į lietuviškumą" rezoliucija. Bet lietuvių dvasininkai, nors "užjaučia parapičių vidinius išgyvenimus, sąryšyje su moderniška ("aggiornamento") patvarkymais, jaučiasi bejėgiai, kaip nors pagelbėti dėl baimės nusikalsti vyresniajai vyriausybei".

Štai, dar viena nauja lietuvių pinigams vieta, Bostono arkivyskupas sumanė atmokėti visas savo skolas ir parapijoms užkrovė kvotas. Lietuvių Šv. Petro p-ja per 3 metus turi surinkti jam net \$90,000!

Tęsiama 10 psl.

tuvis, antruoju rusas. Kiti nariai, 1961 m. buvo 7 lietuviai, 7 nežinomos tautybės; 1966 m. 6 lietuviai, 5 nežinomi. Latvijoje pirmuoju sekretoriumi abejais metais buvo latvis, bet 1961 m. antruoju buvo rusas, 1966 m. ukrainas. Kitų narių, 1961 m. 10 buvo latviai, 1 gudas, 3 nežinomi; 1966 m. 7 latviai, 1 kaukazietis, 2 nežinomi. Estijoje ir pirmieji ir antrieji sekretoriai buvo estai, o politbiuro 1961 m. buvo 5 estai, 8 nežinomi; 1966 m. 5 estai, 5 nežinomi.

Ministrų tarybos šitaip atrodė. Lietuvoje pirmininkais 1961 ir 1966 metais buvo lietuviai, pavaduotojais 1961 m. buvo 1 lietuvis, 1 nežinomas; 1966 m. 3 lietuviai, 1 nežinomas. Gosplano ir policijos pirmininkais abejais metais buvo lietuviai. Latvijoje šias vietas užėmė nežinomos tautybės, o Estijoje Gosplanui vadovavo estas, policijai nežinomas. Antrajam politbiuro sekretoriui, paprastai, pavedama skirti ir prižiūrėti kadrus. Lietuvoje ir Latvijoje tai darė didrusiai, o Estijoje estas.

Centraliniame Sovietijos kompartijos komitete, kuris išrenka ir politbiurą ir ministerius, didrusiai turi 102 pilnus narius, 85 kandidatus. Ukrainams duotos 35 vietos, gudams 6, lietuviams 1 (2 kandidatu), latviams 1 (1 kand.), estams 1 (1 kand.). Šio komiteto prezidiume baltiečių nėra nei vieno, nors yra po vieną gruziną, armėną, gudą ir suomių. Baltiečių nėra nei Sovietijos ministerių taryboje. Atrodo, kitataučiai norėtų ir čia gauti atatinamų vietų, nes Vilniaus Tiesos redaktorius G. Zimanas drįso pareikšti rusų Voprosy Filosofii žurnale (liepos mėn., 1966): "Bet kurios TSRS tautos atstovai teisių, įimant ir tautinių, turėjimą sprendžia ne vien mastu, kokios pareigos suteikiamos jų pasiuntiniams Sovietijos įstaigose, kiek pagal ką tikrovėje jie patys gali atlikinėti valstybės ir administracijos srityse vietose". O ši galia priklauso nuo centrinių įstaigų. Paskutiniu laiku sustiprintas kadry maišymas po valstybę (siunčiant lietuvius į Maskvą, didrusius į Lietuvą) galėjimui dirbti vietose graso.

Sovietinės teisės žinovas Olandijos Leideno u-te prof. Bloembergenas čia sako: "Sovietijos respublikų politinė būklė labai rimtai svarstoma. Naujais teisės vadovėliai linkę matyti kryptį vis plėsti vietinę respublikų galią. Tikrovėje šis plėtimas atrodo gana kuklus".

Nuo 1962 metų Sovietijai ruošiamą naują konstitucija pakeisti 1936 metų stalininę. Todėl nežinoma, kokių teisių ji respublikoms suteiks.

Sovietų žinovas kanadietis Leonard Schapiro 1965 metų veikale "The Government and Politics of the Soviet Union" rašė: "pradedant 1954 metais, vyko palaipsnis respublikoms administracijos teisių ir atsakomybės praplėtimas. Ne visos nuo 1954 metų suteiktosios teisės, tačiau, išliko gyvos. Visgi, be abejo, respublikų vyriausybės labiau savitai išvarkosi, negu 1953 metais". Čia gal bus ne pro šalį pacituoti rašytojo Jono Dovydaičio Lietuvoje atsaką į Literatūra ir Menas žurnalo klausimą: "Kokios naujovės mūsų gyvenimui atėjo per pastarus kelis metus?" Jis atsakė: "Reikšmingiausia, kad žmonės tapo daug savarankiškesni ir drąsesni; vis garsiau savo nuomonę taria, aktyviai dalyvauja susirinkimuose, atvirai reiškia sveiką iniciatyvą prieš suakmenėjimo liekanas".

Kadangi mūsų spauda, politinio prado veikiamą, ne Stepono Kairio "veidu", bet Jono Aiščio "nugara" į Lietuvą žiūri, nuo Amerikos lietuvių nuslepama kas iš tikrųjų Lietuvoje vyksta. Tačiau, po senovei, atsarga gėdos nedaro. Prof. Bloembergenas sveikai pastebi: "Nereikia pamiršti, kad Sovietiją, visgi, pagrindiniai valdo komunistų partija. Todėl pašaliniam stebėtoju respublikos atrodo ne kas kitas, tik provincijos su labai ribota savivalda.

PARDUOTOS VASAROS

(FRAGMENTAS IŠ II-jo TOMO)

Virto ažuolai

Buvo žiema, ir buvau aš vėl naujam kieme, Drulėnuose, pas Bataičius. Pasamdė mane Bataičių vyresnėlis Stanislovas, parvežė, įspūtą kailiniuose, įleido trobon, pasakė:

— Krutėk, dykai duonos negadink.

Troba didelė, dviem aštuoniašimties langais iš galo ir dviem iš šono, o iš kito šono, kur žmonės paprastai nekirsdavo sienos, švietė dar vienas langas. Buvo jis iškirstas viršum lovų, tiksliai ne aštuonių šibų, o keturių. Bet ir nuo šitų keturių šibų ant abiejų lovų buvo taip šviesu, tarytum lovos būtų įtaisytos ne miegoti, o parodyti žmonėms, kaip reikia miegoti.

Ant vienos jų gulėjo senoji Bataitienė, augalota, plati, išėmusi visą lovą ir dar nesutūpusi joje. Ji ne miegojo ir ne rodė, kaip reikia miegoti, o tiksliai gulėjo, dažnai pasidūšaudama, o dar dažniau maigydama pirštais pagalvės kraštą ir bardamasi:

— Kam gi čia reikėjo pačią minkščiausią pakišti? Numirsiu, pažėmus, o kas benorės ant jos galvą dėt? Niekais nueis pati minkščiausioji...

Vyro ji nebeturėjo, palaidojo pernai, dar man čia nesant, o turėjo tris sūnus, kaip ir Dirdų kieme, visus jau darbininkus namuose, o vyresnėlį Stanislovą net ir gunktelėjusį nuo metų. Buvo šitas Stanislovas augalotas, atvirai pasakius, niekad nebuvau matęs tokio aukšto ir tokio stipraus vyro. Tik nelabai gražus. Nosį turėjo ilgą, lyg brauktuve, o smakro beveik jokio neturėjo. Smakras buvo nuskiustas tuoj nuo lūpų iki pagurklio, ir žmonės jam dažnai patairdavo:

— Užsiaugintum tu barzdą, ar ką.

Senasis Alaušas ne sykį kalbėjo, kad ilga nosis visuomet rodo gerą žmogaus būdą. Gal ir tiesa, bet reikia dar pažiūrėti. Stanislovas visada buvo nelinksmas. Jeigu toks jau geras, tai ko nelinksmas? Tas pats Alaušas aiškino, kad geri žmonės visada linksmi, o blogi — nelinksmi. Veidą Stanislovas turėjo šviesų, skruostus tirštai raudonus, tikra šermukšnio uoga po pirmųjų šalnų. Ir sveikatos tiek, rodos, ims ir vienu gūstelėjimu kokią nori sieną išliūliuos, kumščiai kaip šlėgos, ką klyną varo skeliaman rąstan... O nelinksmas. Vis atrodo jam kažkas negero atsitiko arba tuoj turi atsitikti, ir jis dabar laukia, kaip atsitikis. Stovi vakare troboj ir žiūri į tamsų langą. Dienos metu eina kiemu, žiūrėk, vėl sustojo, atsikuso į laukus ir stovi. O laukuose, taigi, nieko dora: dirvos nusūgtos šurpso, sušalę alksniapaikai styro, varnos rėkia. O Stanislovas stovi, žiūri, žiūri ir žiūri.

Kitoniškas buvo Bataičių v. durinėlis, Laurynas. Ne tiklį mažesnio ūgio ir siauresnių pečių, o kad nestoviniavo, nežiūrėjo nei į tamsų langą troboj, nei į laukus iš kiemo pro tvoros viršų. Ir barėsi jis ant kiekvieno žingsnio, marmėjo ant mūsų visų. Pamatys šiaudagalį nukritusį ir tuoj rėkia, kad namus pustėjam, nieko nesaugom, vėjais gera leidžiam. Net už pralietą vandenį prie šulinio šaukė, net už neišgertą kausą vandens. Kas gi gali visą kausą išgerti? Pasisėmei iš kibiro, nugėrei, kiek tau reikia, o kas liko — šlišk patvorin ar paprieždin. O Laurynas šaukia:

— Žinai gi, varvanosi, kiek išlaksi, tai kuriam velniui semi, kiek neišlaki?

Ir už degtukus pyko. Kam ugnį kuria ne perskeltu, o visu degtuku. O jeigu Stanislovas nusileisdavo ir kurdavo perskeltu, tai šaukė, kodėl degtukas skeltas tiklį dvi, o ne į keturias dalis. Senoji Bataitienė neatsidžiaugė šituo savo sūnum ir vis pranašavo nuo lovos:

— Šitas gyvens. Nevaikščios pakieimais su krepšiu ant pečių.

O jaunėlis sūnus, Antanas, visų čia šaukiamas Untaniuku, buvo vėl kitoniškas. Tas ne tik nerėkė ant nieko, o žiūrėjo, kad kiti ant jo nerėktų. Visiems traukėsi iš kelio, visų bijojo, o labiausiai — motinos. Ir prie jos lovos ėjo tiklį šaukiamas, ir visada ne kitaip, kaip ant pirštų galų, o priėjęs tuoj bučiavo motinai ranką ir apsipildavo ašarom.

— Čia dabar? — niršo senoji kiekvieną kartą.

— Motut, nemirk... — balsu raudėjo Antanėlis.

Bataitienė bārėsi:

— Išeikvojo senis paraką pirmiems dviem, nieko pagramdėliu nepaliko, skystimas ir išėjo, ne sūnus...

— Motut, nenumirk...

— Eik šalin, skystime! — atgaliu delnu stūmė senoji sūnų.

Taip jie pasikalbėdavo kiekvieną kartą.

Ir buvo troboj dar Kazytė, tiklį ne Bataičių duktė, o samdinė. Gal dėl to ir nepanaši nė į vieną iš trijų sūnų ir į pačią Bataitienę. Nedidukė, stamantri, ji ne vaikščiojo po namus, o riedėjo pasiraikiusi rankoves ir pasikaišiusi sijoną, žibuliudama amžinai raudonom blauzdom ir trinksėdama klumpėmis. Dar jauna, bet skruostais padribusiais žemyn, lyg kas būtų juos timpltelėjęs ir jau nebepaleidęs. Trumputė, aštrios kremzlės jos nosis atrodė įkalta tarp šitų skruostų. Lūpas Kazytė turėjo plonas, o kai šypsojosi, tai ir visai nebeturėjo lūpų, tiklį du tamsius brūkšniukus, tarytum kas būtų čia pabraukęs pieštuku arba patiesęs du pirktinius siūliukus. O kadangi šypsojosi Kazytė nuolat, net pykdama ir bardamasi, tai ir atrodė tikra belūpė. Visur ji bėgo, visur skubėjo, plūšėjo, dirbo, o dažniausiai sukosi arčiau senosios. Senaminkštas nepasiklausus, net danties nepasikrapštydavo. Ir nuolat šnėkėjo:

APIE AUTORIŲ

Juozas Baltušis yra vienas iš žymiausių Lietuvos rašytojų. Jo tikras vardas ir pavardė Albertas Juozėnas. Jisai gimė 1909 m. Rygoje. 1914 - 1918 m. su tėvais gyveno Nižnyj Novgorde (dabar Gorkyje) ir Caricyne (dabar Stalingrade). 1918 m. grįžo į Lietuvą ir apsigyveno Puponių kaime, Kupiškio valsč. Čia keletą metų piemenavo. 1919 m. atvyko į Kauną ir trejetą metų dirbo "Spaudos" ekspedicijoje pasiuntiniu. Nuo 1933 m. perėjo dirbti į spaustuve. Vėliau J. Baltušis dirbo Kauno radijo komitete literatūros ir meno skyriaus atsakingu redaktorium. Nuo 1947 iki 1954 buvo Pergalės žurnalo redaktorium. 1964 m. lankėsi Amerikoje ir parašė savo išpuščius "Tėvų ir brolių takais", kurią 1967 metais išleido "Vaga" ir Amerikoje platina Lietuvių Literatūros Draugija.

— Kad ne jūs, motut, tai ir visai nebežinia, kas čia būtų. Nors pasiligojus, o visus namus, kaip Samsonas stulpus, remi, motut!

— Aš tau ne motutė.

— Kaipgi ne motutė, motut? — kone su ašarom šaukė Kazytė. — Kurikadė jūs namuose, ir piemenė čia ganiau, ir pusmerge pėdus rišau, ir dabar... Kitų namų aš neturiu, motut, ir kitos motutės neturiu!

— Vizgink, vizgink uodegą.

— Kad šventa teisybė, motut! Ir nereikia man nei kitų namų, nei kitos motutės, motut!..

— Dar pavizgink!

Senoji nusisukdavo į sieną, o Kazytė, ašaras nusibraukus, skubėjo vėl prie darbų.

Darbų ji turėjo per akis, ir ne tik troboj, kieme, tvartuose, bet ir seklyčioj, namiškių vadinamoj stancija. Niekas negyveno šitoj stancijoj, ir buvo tenai šalta, visą žiemą nekūrenta, kadangi nė krosnies tenai nebuvo, bet stalias stovėjo, ir daug gražesnis, negu troboj, ir uslanai gražūs, geležim kaustyta skrynja per pusę stancijos, o lovos tai jau visiškai velykinės — raštuotom marškom dengtos, pagalvėm lyg pūsnim nudėtos, o prie lovų, ant pušinių sienų, dar pakabinta po dvylikantį rankšluostį, nuaustą tokiais raštais, kad akių neatplėsi. O nuo lubų leidosi „sodas“, padarytas iš šiaudų, pilnas visokių paukščių, margiausių popieriukų, kitokio gero. „Sodas“ jau gerokai apmūsojė, paukščiai išblukę, ir Kazytė aiškino man, kad kabo jis čia dar nuo senosios Bataitienės vestuvių, kai pajauniai išperko ir paliko kaboti. Dabar visi tie pajauniai buvo jau išmirę, ir Bataitis miręs, o „sodas“ vis kabojų ir kabojų vienas, kadangi stancijoj ne tik niekas negyveno, bet ir neužėdavo. Tiklį Kazytė kas rytas įpuldavo pašluostinėti dulkių, pašveisti grindų, jau ir taip iššveistų kaip sniegas.

Tvartai šitam kieme buvo dideli, pilni galvijų ir kiaulių, avių, arklų. Ir daržinės, privarytos šieno, ir klojimas su aprūkusia jauja. O dar svirnai su vežimėdėju per vidurį, dar maltuvė su bulvių aruodais, miltų skrynjom, dar pirtis sodo gale. Ir kiemas buvo platus, trim vežimais gali prasilenkti, o aplink kiemą ir visą sodą ėjo medžiai, vis topolis arba guoba, o nuo šiaurės pusės — vienos eglės, kaip siena stovėjo. Net sutemdavo mūsų troboj anksčiau, kaip pas kaimynus. Net vėjas čia stogų nešiaušė, šapų nenešė per kiemą. Tarytum šulinį gyvenom.

Tai ir ėjo ne tiklį Kazytė, o visi nuo ryto iki vakaro. Ir nors žiema, lyg darbų atoslūgis, o neatsimūšė jų nė vienas. Senoji Bataitienė nuo lovos taip ir žiūrėjo, kiaurai pamatydama, kas ką padarė ir kas ko nepadarė, ir tuoj barė:

— Gal žinduko, čiučia liūlia gal reikės? Rankeles kojeles pail sinti?

Bus daugiau

Rašytojas Juozas Baltušis, 1964 m. lankydamasis Amerikoje, buvo užsukęs ir į Vieniųbę. Tai viena iš jo nuotraukų, ilpusių "Tėvų ir brolių takais" knygoje, neseniai išleista Lietuvoje.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Lietuvių išeivių muzika ir jos perspektyvos

KOMPOZITORIAUS VLADO JAKUBĖNO PRANEŠIMAS

Komp. Vl. Jakubėno pranešimo Kultūros Kongreso muzikos sekcijos dalyje mūsų tautinės muzikos pradininkais minimi Juozas Naujalis, Česlovas Sasnauskas ir Mikas Petrauskas. Tai reiškia, kad lietuvių tautinės muzikos gyvenimas prasidėjo maždaug XIX ir XX amžių sąvartoje. Ir tai reiškia, kad lietuvių tauta turėjo kuo trumpiausiu laiku išgyventi tą gyvenimą, kuriuo muzikoje Vakarų Europos tautos gyveno šimtmečius. Maždaug po pusės šimtmečio ar ir dar anksčiau susilaukėme ir lietuviškos tokio stiliaus muzikos, kokią gyvena pasaulinės muzikinės pažangos avangardai.

Nepriklausomoje Lietuvoje net ir intelektualiai lavintos visuomenės didžiama nespėjo tinkamai susipažinti su konservatyvesniais Vakarų lygio ir Vakarų dabarties dvasios mokiniams; kaip Juozas Gruodis, Vladas Jakubėnas, Kazimieras Viktoras Banaitis ir kiti jems panašūs, o jau ėjo gandas apie dėl muzikos modernizmo nepastatomą Vytauto Bacevičiaus operą "Vaidilutė", apie ketvirtinių tonų kompozitorių Jeronimą Kačinską ir kitus.

MODERNIOJI MUZIKA

Visai natūralu, kad išeivijoje moderniosios muzikos technika pasisavina kompozitoriai, kaip Darius Lapinskas, mūsų visuomenė yra sunkiai suprantami, vienu visai paneigiami, kitų pripažinti prisitaikant prie mados ir iš pagarbos modernizmui, kitų gal ir tikrai suprantami. Tokios nuotaikos yra neišvengiamos skubotą kultūrinį gyvenimą gyvenančioje visuomenėje.

Reikia manyti, kad ateityje išeivijos lietuvių muzika bus stipriai moderniška, prisiderinus prie lietuvių supančio amerikietiško lygio, ir ji bus laikoma natūraliu reiškiniu; senimo tarpe neabejotinai gyvuos toliau tradicinis repertuaras.

Jau ir dabar turime pvz. J. Kačinską, J. Gaidelį ir kitų muzikos, kuri gali būti laikoma gera greta pačių gerųjų kitataučių kūrinių. Tik lietuvių išeivija yra per menkas užnugaris ne vienai stipriai kūrybinei pajėgai iškilti tarptautiniu mastu.

LIETUVIŲ MUZIKĄ LEIDŽIA KITATAUČIAI

Jau dabar pasitaiko kūrinių, kuriuos išleidžia kitataučių leidyklos o jų ryši su lietuviškumu liudija tik lietuviškos autorių pavardės (Br. Markaičio, J. Kačinską ir kt.). Jei pvz. prieš pusšimtį su viršum metų ant Čiurlionio rankraščių priedašai yra lenkiški, jei Naujalis rašėsi "Nowialis", tai dabar išeivių kompozitorių rankraščiai jau gausūs angliški priedašai, ypač instrumentinės partitūros. Kitaip ir būti negali, gyvenimo sąlygos į tautinį gyvenimą įneša savo dalį. Mes turime tai žinoti ir į faktus išmokyti žiūrėti atviromis akimis.

BLOGIAUSIAS BIZNIS GAIDAS LEISTI

Išeivijoje visokių spaudos leidinių būklė bloga, jie neapsimoka. Bet blogiausia yra su muzikiniiais leidiniais. Vos susikrausčius į Ameriką, pvz., pasireiškė "Prašvaistės" leidykla. Jos savininkas po kelių metų laiške gyrėsi, kad geriausia sekėsi platinti viena Br. Budriūno giesmė, kurios buvę parduota net...48 egz. Prel. Juras irgi ėmėsi gaidų leisti, išleido K. V. Banaičio IV sąsiuvinį, "100 dainų", J. Kačinską mišias. Po kelių metų sakėsi, kad pvz. į mišių išleidimą įkišęs apie 1500 dolerių. "Ir kad nors 50 dolerių būtų grįžę!" -- skundėsi leidyklos. Po 1950 metų daugiau kaip šimtinę įvairių kūrinių išleido "Muzikos Žinios". Padarė biznį maždaug tokį, kaip ir "Prašvaistė" ir prel. Juras. Gaidų leisti ėmėsi J. Karvelis Chicagoje. Ir čia nebuvo geriau. Pabandė LB Kultūros Fondas -- tas pat. Vienas kitas privatinis leidinys nepasiekė ir to, ką šios čia minėtos žinomos leidyklos pastėkė.

Iš gaidų leidybų atskiro paminėjimo vertas Izidorius Vasyliūnas, smuikininkas. Jau daugiau, kaip dešimtmetis jis savo koncertų honorarus skiria fondui gaidoms leisti. Atsirado ir vienas kitas šio fondo rėmėjų. Leidžia stambesnius instrumentinius kūrinius. Jau išleido K. V. Banaičio, J. Gaidelio, J. Kačinską sąsiuvinius. Iz. Vasyliūno pastangos ir pasiekimai rezultatai verti didelio dėmesio ir paramos.

Jei prie leidinių prisiminti pvz. Italijoje išleistus kun. K. Senkaus ir Chicagoje Sersų Kazimieriečių giesmynus, evangelikų leidinius, Chicagoje Lietuvių Operos leidinius (kurių tarpe yra ir "Gražinos" klavyras), tai gausime apypilni pastarųjų penkiolikos metų gaidų leidimo vaizdą. Tas vaizdas toks: gaidų leidimas visiškai neapsimoka, bet visgi gaidos leidžiamos. Nėra abejonės, kad tokia būklė tęsis ir toliau. Išleisti kūriniai vis vien sudaro reikšmingą mūsų kultūrinio lobyno praturtinimą.

Šalia gaidų leidimo, žymiai geriau klesti plokštelių leidimo pramonė. Dabar yra jau lyg ir gero tono tradicija kiekvienam dainininkui ar ansamblui turėti ką nors plokštelėse. Išeivijoje išleisčių plokštelių yra nemažas pasirinkimas. Turimomis žiniomis, didžiama jų leidėjams visai pakenčiamai apsimokėjo. Kai kuriais atžvilgiais plokštelėse užrašyti tonai yra reikšmingesni už užrašytuosius gaidų lapuose.

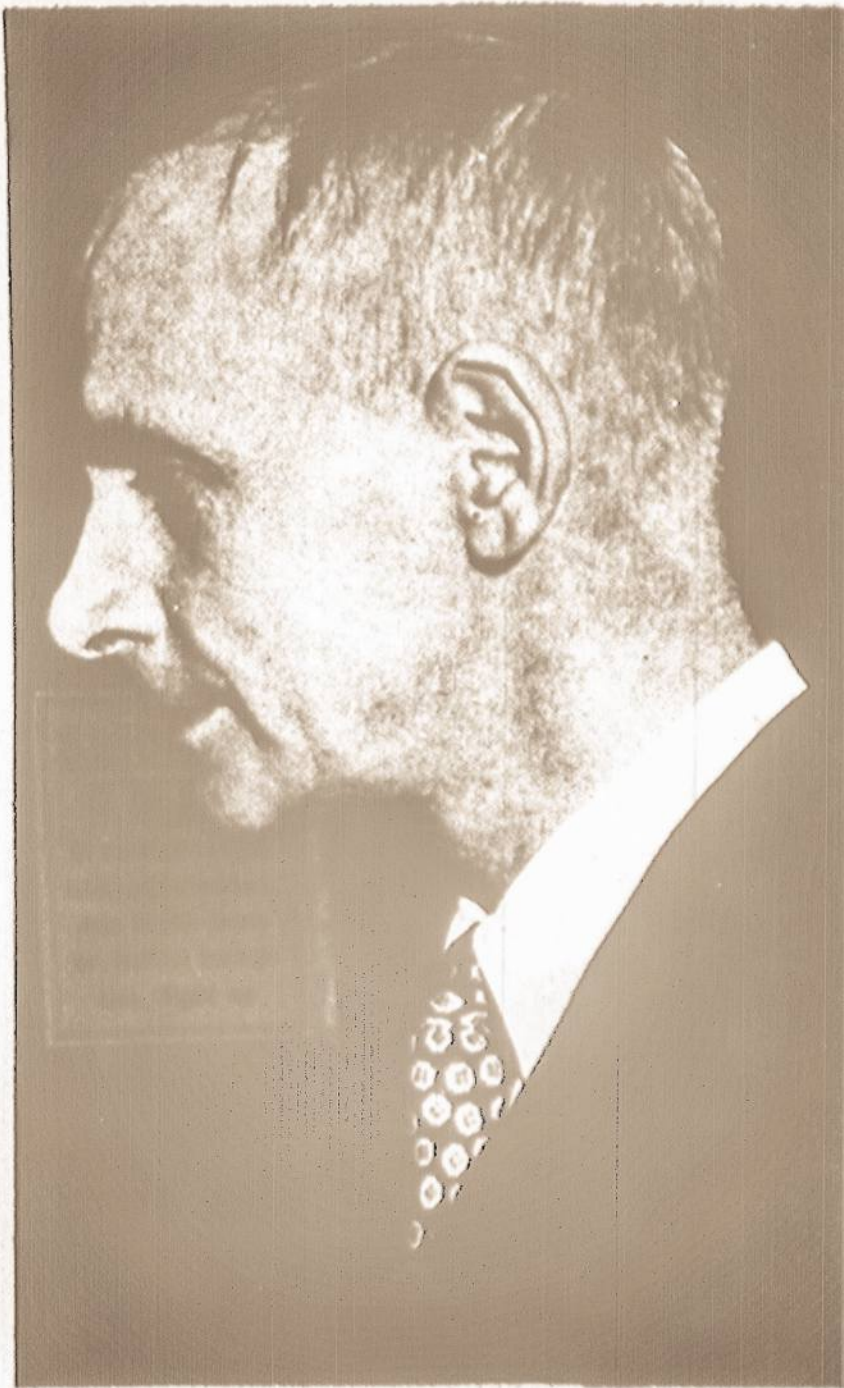
J. ŽILEVIČIAUS ARCHYVAS

Visai gerą idėją atstovauja J. Žilevičiaus Lietuvių Muzikologijos Archyvas ir keli privatus muzikiniai archyvai ar gaidų kolekcijos. Jokia kita lietuvių meno nei kultūros sritis nėra taip sutvarkiusi savo srities medžiagos rinkimą ir saugojimą, kaip muzikai. Bert tuo tarpu jau aišku, kad privatus archyvas neturi ateities, o Muzikologijos Archyvo neatėisi ir dabartis.

Muzikologijos Archyvas jau dabar reikalingas daugiau lėšų, negu jų turi, o taip pat ir daugiau darbo jėgos. Archyvui efektingą globą teikia Tėvai Jezuitai, bet neišsprendus pinigų ir darbo problemos Archyvo ateitis vis tiek nežada būti šviesi.

SILPNAS MUZIKOS KRITIKOS LYGIS

Muzikinės kritikos ir muzikinės literatūros lygis išeivijoje niekada nebuvo labai aukštas. Pastaruoju laiku jau aptilo ir tokie balsai, kur jaudindavosi dėl muzikinės kritikos primityvumo.

Kompozitorius Vladas Jakubėnas

Be vienos kitos išimties, "kritikomis" pasirūpina patys koncertų rengėjai. Spaudoje įsigalėjo savotiška reklaminė "kampanija" prieš kiekvieną didesnę parangimą, nes tuo patraukiamą publika. Tų rašinių vertė daugiausiai propagandinė: išeivijoje ši būklė suprantama ir vargu ar išvengiama. Muzikinės kritikos ir rašinių kokybė vargiai galėtų būti gerinama, nes:

ANSAMBLIAI IŠEIVIJOJE

Lietuvių visuomenė turi pagrindo didžiulius keletu ilgamečių ansamblių, pajėgių duoti aukšto lygio pastatymų. Nėra kasdieninis reiškinys, jei kasmet Chicagoje girdime po vieną beveik profesionalinio lygio operą, o kiekvienoje didesnėje kolonijoje gerai parangų chorų ir solistų koncertus, naujai sukurtas kantatas ir t. t. Didžiumoje tai yra Vokietijos stovyklose pradėtų darbų vienokia ar kitokia tąsa.

Reikšminga, kad prie tokių pajėgių ansamblių išlaikymo organizuota visuomenė beveik neprišidėda. Ansambliai laikosi energingų valdybų, iš pačių dainininkų išsirikty, darbu bei neorganizuota visuomenės parama, aukomis ir koncertais. Išeivijos politinio sektoriaus veikėjai čia pasilikę "neutralūs", tik vienas kitas vienetas susijęs su LB. Patys ansambliai išsilaiko nelengvai, kartais susidurdami su būti ar nebūti klausimu. Juose netrukus gali pasireikšti aštrus meno vadojų prieauglio klausimas.

SOLISTŲ PADĖTIS

Dainininko solisto likimas išeivijoje maždaug toks. Daug dirba, daug išleidžia mokymuisi apmokėti, o viešų pasirodymų honorarais dalį išlaidų susigrąžina. Geresnių galimybių susidaro moterys,

ištekėjusios už vyrų, galinčių ir norinčių sudaryti sąlygas žmonai reikštis kaip dainininkei. Visiems kitiems lemta aukotis. Laimės dalykas, jei kam pavyksta įsijungti į reikšmingas kitataučių institucijas.

Nors ir su tokiais perspektyvomis, bet dainavimo mėgėjų nuolat atsiranda.

Išvados:

1. Muzikinė veikla yra viena iš pačių svarbiausių lietuvių išlaikymo priemonių, todėl ji turi būti ne vien muzikų, bet ir viso lietuviško veikimo rūpestis.

2. Lietuviška muzikinė veikla savo uždavinius ir meno ir tautos atžvilgiu gali pilnai atlikti tik tokiu atveju, jei ji savo lygiu jaučiamai neatsilikis nuo mūsų apsupančios amerikietiškos muzikos lygio.

3. Kad mūsų muzika ir išeivijoje pasilikty tautinė, tautinės dvasios šaltinis turėtų būti tėvynė ir joje tebegyvenąs tautos branduolys.

4. Chorų veikimas turi būti visos lietuvių visuomenės rūpesčiu. Dainų šventės turi būti rengiamos taip, kad jų ryšys su choras ir jų aprūpinimo dainavimo medžiaga būtų nuolatinis ir nenutrūkstantis. Reikia plano chorvedžiams ruošti ir jais aprūpinti tas kolonijas, kuriose choral turėtų sąlygų veikti.

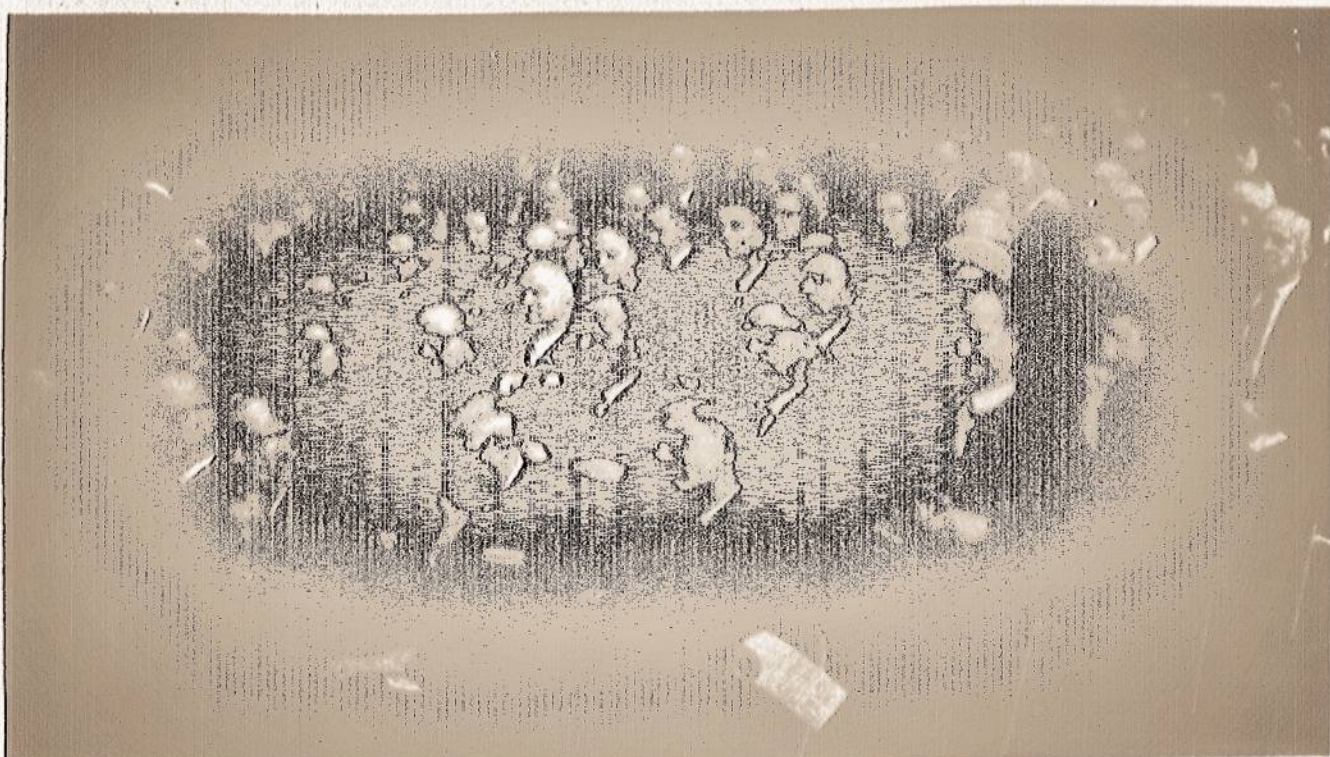
5. Reiktų vienos stipresnės lietuviškų gaidų leidyklos; tas pareigas galėtų plačiau apimti LB Kultūros Fondas.

6. Neatidėliojant reikalingas visuomeninis apiforminimas ir rūpinimas Lietuvių Muzikologijos Archyvo.

7. Pasireiškusių talentus reiktų skatinti citi profesiniu keliu ir juos materialiai remti.

8. Susvyravus bet kurio plačiau pasireiškusio organizuoto vieneto egzistencijos pagrindams, turi įsikilti ir padėti išsilaikyti centrinės lietuvių visuomeninio gyvenimo institucijos.

9. Prie Lietuvių Bendruomenės centro valdybos ar jos padalinių turi būti sudaryta meno taryba, kurioje būtų atstovaujama ir muzikos sritis.

Dalis publikos Kultūros Kongrese Chicagoje. Pirmoje eilėje sėdi (iš d.): T. Blinstrubas, A. Rudis, J. Kapočius, dr. P. Daužvardis, vysk. V. Brizgys. Kaip matome nuotraukoje, publikoje tik senimas.

Z. Degučio nuotrauka

ARGENTINOS LIETUVAITĖ - PASAULIO GRAŽUOLĖ

Argentinos Lietuvių Balsas rašo, kad:

Londone lapkričio 16 d. įvykusiuose septynioliktuose Miss Mundo (Miss Pasaulis) rinkimuose visus laimėjimus nusisėdė Pietų Amerika.

Dalyvavo 53 šalių grožio karalienės, Miss Mundo išrinkta Peru atstovė Madeleine Hartog Bel, kuriai įteikta 7,000 dolerių, taurė, karūna, diplomai, 21 m. amžiaus karalienė iš džiaugsmo buvo apalpusi.

Pasaulio vice-karalienė išrinkta skaisčių akių žavinga gražuolė lietuvaitė Marija Sabaliauskaitė -- Miss Argentina, kuriai įteikta 4,000 dolerių ir nemokamos dviejų savaitių kelionės po Europos šalis.

Trečią vietą laimėjo Miss Guayana -- Shakira Bakan. Ketvirtą -- Miss Israel -- Dalila Regev. Penktą -- Anglijos atstovė Jennifer Lewis.

Joms visoms, ypatingai pirmųjų vietų laimėtojomis, atsidarė plačios galimybės jų mokslo ir scenos karjeroms.

Londone lapkričio 16 d. iš 53 šalių gražuolių išrinktos pačios gražiausios. Visas tris vietas laimėjo Pietų Amerikos šalių atstovės. Pasaulio gražuolė išrinkta Peru atstovė Madeleine Hartog Bel; antrąją vietą laimėjo Miss Argentina 1967, lietuvaitė Marija Sabaliauskaitė (dešinėje). Trečioji (kairėje) -- Miss Guayana Shakira Bakan. Gausiai apdovanota Sabaliauskaitė gavo ir piniginę premiją (4,000 dol.), taip pat apmokėtą kelionę po Europos šalis dviems savaitėms.

* Alicija Kaufmanaitė, iš Santa Fe, nušokusi į tolį 5 m ir 65 cm, laimėjo svarbiausią premiją Argentinos Atletų Federacijos pirmenybėse lapkričio 7 d. Didysis Buenos Aires laikraštis La Prensa, sveikindamas sportininkę su laimėjimu, pastebėjo, kad ji buvo geriausia ty varžybų dalyvė, visuomet pasižyminti pasaulinių atletų elėse savo gabumais, sportine siela ir draugiškumu.

Kaufmanaitė prieš tai dalyvavo Buenos Aires mieste įvykusiuose Pietų Amerikos atletikos pirmenybėse. Ji ten laimėjo II vietą, nušokdama 5 m ir 90 cm. Pirmą vietą atiteko brazilietei. Kaufmanaitė tose pirmenybėse dalyvavo ir 100 metrų bėgime ir laimėjo II vietą. Pirmoji vieta teko Brazilijos negrei. Tose pirmenybėse Argentinos moterys surinko 35 taškus, pralenkdamos Urugvajų, Peru, Kolumbiją, Ekvadorą ir Paragvajų.

GRAŽINA O. BOLECKIENĖ, rašytoja, bendradarbiavusi Lietuvos Žiniose, Vilniaus Balse, Moksleivėje, Mūsų Lietuvoj, parašė įdomią savo autobiografiją, kuri patalpinata rašytojos fejtonų rinkinyje. Knygą išleido Argentinos Lietuvių Balso leidykla. Veikalas pavadintas "Prie žmonos galima priprasti". Knygą galima gauti A. L. Balso leidykloje nemokamai. Tai laikraščio dovana skaitytojams, atžymint A. L. Balso 40 metų sukaktį.

* Zuzana Valadkaitė, Argentinos lietuvių dainininkė, šiuo metu tobulinasi dainavime pas vieną žymių Buenos Aires profesorų Arturą Wolken.

Kam tinka „mini“

Tuo metu, kai pas mus Amerikoje vyksta BALFO vėjus sušelpi vargatančius lietuvius Lietuvoje, Sibire ir kitur, tai anapus sprendžiamos problemos, kaip Lietuvos moteris galėtų atrodyti madinga, šiuolaikinė. Mat ir ten plačiai paplito „mini“ sijonėlių moda, kuri, žinoma, ne visoms moterims tinka. Todėl Daillės instituto vyr. dėstytoja M. Žilvičienė žurnale Tarybų moteris pataria:

Dabartinė moda išreiškia mūsų epochos reikalavimus. Ji yra dinamiška ir kartu romantinė, be to, nepaprastai įvairi, leidžianti pasirinkti įvairiausias spalvas ir medžiagas.

Madą diktuoja pats gyvenimas ir daiktai. Kurdamai naują dabartinės suknelės „trapecijos“ siluetą, jie, gal būt, labiausiai pabrėžia laisvę žmogaus judesiams, dinamiškumą.

Tą patį tikslą turi ir dabar madingas „mini“ suknelės tipas. Tačiau daugelis šią madą supranta labai klaidingai. Neretai tenka matyti tokį vaizdą: suknelė trumpa (apie 6 colių virš kelių), Sukuosena -- pūsta (šiaušta), moteris gana pilna, trumpo liemens, kojos plonos, batukai aukštu kulniuku („špilkuotės“). Eina atkišus į priekį kelius, dideliais žingsniais, tarsi paknopstom. Tai charakteringa šios „mados“ auka.

Nukirpti bet kuri rūbą aukščiau kelių -- dar nereikia būti madinga ir stilinga.

„Mini“ stilius labai atsakingas. Jam reikalingas ir

tinkamas judrios, žvalios moters tipas. Šukuosena turi būti paprasta -- ilgi ar trumpi jaunatviškai pakirpti plaukai. „Mini“ sijonėliui, svarbiausia, reikia gražių kojų (ne per storių ir ne per plonų, joku būdu ne kreivų). Batai prie „mini“ dėvimi tik sportiški, žemu kulnu. Jei mergina ir jauna, bet yra švelnios, kuklios išvaizdos, nedrąsaus charakterio, „mini“ drabužiai jai netiks.

Tarp kitko, išsūki „mini“ suknelė madų festivalyje Maskvoje išreiškė garsioji prancūzų firma Chanel, pademonstruodama daug puikų, skoningų ir meniškų modelių, ir tuo įrodė, kad ir rimtu, ilgu (truputį žemiau kelių) drabužiu moteris, nepriklausomai nuo amžiaus ir išorės, gali būti graži ir atrodyti madinga, šiuolaikinė.

* Provizorė Olinda Lastauskaitė šiuo metu lapkričio pabaigoje atidarė vaistinę Villa Lugano rajone, Argentinos Lietuvių Balso leidyklos kaimynystėje. Lastauskaitė yra baigusi Buenos Aires universitetą. Tai pirmoji lietuviška vaistinė Argentinos sostinėje.

Spauda apie Kultūros Kongresą

Kultūros kongresui pasibaigus, spaudoje daugiausia vietos susilaukia, ne kas nuveikta, bet kam neduota veikti. Spauda pyksta, kodėl kongresui rengti komiteto vadovybėje paskirtuosius: kanadišką P. Janušką, dr. S. Biežį, T. Blinstrubą ir A. Budreckį Nainys išbraukė, o įrodino Stasį Barzduką ir Stasį Džiugą. Taip pat dar nepaaiškėjo, kodėl Kongrese dalyvauti atsisakė rašytojai Trumpa, Ostrauskas ir dr. Vaškėlis.

Kultūros kongrese patiems dalyviams dr. Juozas Girnius teisingai pasakė:

„Tragikomiška pūstis, kai nebėra kuo, ir plautis, kai nebelieka kam. Planuoti atei-tį, kuri nebelaukia, ar žyglus, kuriems nebėra jėgų. Dėl niekų pradėti kovą ar dėl niekų griauti rimtą darbą. Principingumą paversti bekompromisinio absoliutizmu: arba viskas pagal mūsų valią, arba iš visko traukiamės isteriška nesivaldymą aukštinti dvasiniu gyvumu, brutalių kitų niekinimą -- moralinių jautrumu. Su įniršiu piktintis kitais, o savo fanatizmą kanoniškuoti idealizmu. Daug tokių tragikomiškų apraiškų ir kairė, ir dešinė“.

Dėl to taip pat Stasys Barzdukas Pasaulio lietuvyje sielojasi sakdamas:

„Kiekviena epidemija baigiasi, bet baisiausia yra apkalbos ir žmeizto epidemija, nes ji kėsina į brangiausias žmogaus nuosavybę -- į jo garbę, gerą vardą, pasisekimą, sielos ramybę, tad dar daugiau žalos už visą bado, maro ugnies ir karo nelaimės“. Tai mintys, kurias St. Barzdukas panaudojo komentodamas PLB Valdybos pirmininko J. Bačiūno Draugo IX, 19 d. numeryje straipsnį apie nuoskaudas, palygindamas jas su šiukšlėmis: „Nejauku gyventi, nesklaidu dirbti, kai turi nuolat žarstyti per šiukšlių krūvą“.

Naujienose Margaryta apie tai kalbėdama sako:

„Šių minčių sankryžoje norėtyje spėlioti apie p. Stasio Barzduką, vėdus dvasios būseną, kaip jis būderino savo moralinį elgesį, užimdamas išbrauktųjų iš Kultūros Kongreso prezidiumo narių: S. Biežio ir T. Blinstrubo vietą? Ar čia netrukdė „Šiukšlių krūva“?, ar nulėmė bekompromisinio absoliutizmo idėjinio draugo pasiūlyta garbės hegemonija? Gaila ir labai gaila, kad mūsų bendruomenės vadų orumas, atsakomumas prieš lietuvišką visuomenę, pasimty pareigų vertės suniveljavimas, garbės ir pagarbos jausmo pajautimas tapo nuvairuotas iki vienos siauros srovės pasididžiavimo liga sergančios plokštumos. Nejaugi tos srovės iškilieji vada! mano, kad PLB yra tarsi toji guminė prištinė, kurią pagal rankos didį ir reikalavimus galima tapyti į visas puses, kaip susenusios Ožkabarzdžių kaimo kalvio dumplės. Šie vyrai turėtų atsiminti, kad JAV lietuvių bendruomenė yra sąmoningas ir gyvas kolektyvas, kuris padoriom priemonėm sugebės iš pasišovusių pagal vieną siaurą srovės plokštumą žyguojančių vadų despotizmo replių išsilaisvinti.“

Pabaigai norėčiau priminti mano linksmos nuotalkos kaimyno anekdotišką pranašystę. Kai tik buvo paskelbti JAV lietuvių bendruomenės tarybos rinkimų duomenys, tai linksmai nusiteikęs savo kaimyno paklaustau: -- rinkimus laimėjo daktarai ir kunigai, kaip manai ar tai daug suteikia lietuvių bendruomenės atečiai šviesių vilčių? Mano kaimynas į tą klausimą atsakė labai trumpai. Kur lankosi daktarai ir kunigai, visados įkandin seka ir graboriai. Šie trys ponai niekad šviesių prošvaisčių nežada“.

JUOZAS TYSLIAVA

NEMUNO RANKOSE

VAGA POEZIJOS RINKTINĖ 1967 metais.

Gauinama Vienybėje

192 HIGHLAND BLVD. BROOKLYN, N. Y. 11207

Kaina \$2.50

Pašnekesys su Juozu Bačiūnu

PRANĖ LAPIENĖ

Buvo laikai, kai su dabartinu PLB pirmininku Juozu Bačiūnu kasmet susitikdavo po keletą kartų. Tai būdavo didesniuose tautinės minties veikėjų sąskrydžiuose, SLA, Balfo ar kitų organizacijų seimuose, o kartais ir mažuose suvažiavimuose. Tie susitikimai būdavo surišti su savo tautos reikalais, neretai ir su pačia Lietuva.

Nuostabliausia, kad tada pirmiausiai veikėjai, kaip adv. Antanas Ols, kuris Lietuvos niekad nebuvo matęs, ir Juozas Bačiūnas, į šią šalį tėvų atvežtas tik kerverių metų amžiaus, taip pat, niekad Lietuvos nelankęs, -- taip labai sielodavosi jos likimu tarytum pulkiausiai čia gyvenantiems šioje šalyje būtų buvę tvanku... Ir jie ne tik sielojosi, veikė, jie tai veiklai skyrė ir daug pinigų!

Tai yra labai gerai žinoma ir naujai atelivijai, ir dar kaip! Juk, Bačiūno dėka, per 30 metų Kazio Karplaus leista ir redaguota Dirva atiteko naujai atvykusiems kad tik jiems būtų vietos pasireikšti tautinės minties spaudoje, pačių naujų atelivių tvarkomame laikraštyje! Rezultatai? Gana liūdnoti. Dirvoje įvesta dar stipresnė cenzūra, kad jau net pačiam Bačiūnui pradėjo nebeleistis joje savo minčių reikšti! Neteikęs kantrybės, norėdamas savo širdies tulžį išpilti, turėjo naudotis Draugo skiltimis, o po to ir dėl to turėjo būti įvairių žmonių persekiojamas!

Man tikrai buvo nepaprastai malonu vėl pasimatyti su

J. Bačiūnu, kai jis lankėsi New Yorke. Čia p. Bačiūnienė visada žavisi teatrais ir juos lanko, o Bačiūnas nepraleidžia progos, susitikti su savo tautiečiais.

Mane visada Bačiūnas stebina ne tik labai maža besikeičiančia savo išviršine išvaizda, bet ir savistoviu galvojamu, ypatingai kiek liečia veiklą. O stebina dar ir todėl, kad jis ilgą metų eilę dirba su žmonėmis, kurie save skaito, kaip Svetlana Stalinaitė, "special case", nekina savo brolius likusius tėvynėj ir dirbančius naudingą darbą Lietuvai atstatyti, o čia gyvenantiems -- dar vis stengiasi primesti savo mintis. Reikia labai stiprios valios, išlikti tuo kuo esi, o ne pasiduoti jų stipriai įtakai.

Vis dėl to būtų stebuklas, kad nuolatinis smegenų plovimas nebūtų bent kiek palietęs ir šio gero žmogaus, galvosena. Bačiūnui įkalbėta, kad Lietuvoj mokslas prieinamas tik komunistų vaikams! Tai esą labai blogai.

-- Iš tikrųjų, tai būtų labai blogai, jei tai būtų teisybė, -- aiškinau p. Bačiūnui. Bet, dėku likimui, taip nėra. Šiandien Lietuvoj mokslas prieinamas visiems, norintiems mokytis. Net ir St. Rūkienė, kuri viską Lietuvoj piešia tamstomis spalvomis, pripažįsta, kad "Mokslas visose Lietuvos mokyklose nemokamas ir kas tik nori gali mokytis", (Ž. "Aidų" 9 nr. 390 psl.).

Juozui Bačiūnui pasakojant su kokiomis kliūtimis jam tenka eiti prisiimtasias pareigas, jo klausydamosi, kartu galvojau: Lietuva didvyrių žemė, bet neatrodo, kad bū-

dama laisva, būtų sėmusis stiprybės iš praeities. Ypatingai tai ryškiai pavaizduoja J. Audėnas savo knygoj "Paskutinis posėdis", kurią gražiai išleido "Romuva", o jos autorius yra vienas veiksnys, ir, reikia manyti, su teisybe neprasilenkia.

Tur būt dar daugelis mūsų prisimename, kai 1938 m. lenkai įteikė Lietuvai ultimatumą, reikalaudami su jais užmegzti diplomatinis santykius. Mes, tai išgirde, uždarėme savo verslo duris, išlikome iš darbų ir sulėkėme į Cooper Union salę New Yorke protestuoti! Buvo daug kalbų. Ugningą kalbą pasakė ir Juozas Tysliava, kumščiu grasindamas nematomiems lenkams, kad lietuviai jokių santykių su jais neužmegs, iki jie Lietuvai nesugrąžino Vilniaus!

Ir metėme dolerius Ginklų Fondui. Gėrėjomes, kuomet tėškė savo auką ir Rojus Mizara ir jo pažirų kiti žmonės. Tada mus visus lietuvius sujungė bendras priėjimas. Salė lūžo, 5,000 Lietuvių protestuotojų prikimšta!

O kaip pasielgė Lietuvos vyriausybė? Pasak Audėno, be mažiausio pasipriešinimo, ultimatumą tuojau priėmė ir su lenkais diplomatinis santykius. O po metų laiko tą patį padarė ir su Klaipėda, kai vokiečiai tik žodžiu, net ne raštu, jos pareikalavo! Tais pat metais Lietuva įsileido ir iš Sovietų Rusijos 20,000 kareivių, kurių tada Lietuvoje buvo daugiau, negu visos Lietuvos kariuomenės.

Kas ko prašė ar reikalavo, be jokių atsikalbinėjimų, tada iš Lietuvos gavo, Ka-

Tęsiama 10 psl.

WHITE HORSE Tavern

BARAS IR RESTORANAS
Duodami polaidotuviniai pietūs.

86-16 Jamaica Ave.
Woodhaven, N. Y.
Tel. Virginia 6-9519

PRANAS BRUČAS
Savininkas

8 PRIEŽASTYS KODEL

PODAROGIFTS, INC.

pritraukia tūkstančius naujų klientų,
kurie siunčia DOVANAS į USSR

1

Jiems nereikia gaišti laiko, superkant ir nešant siuntinius į persiuntimo įstaigas.

2

Jie neturi spėlioti dydžių ar spalvų.

3

Jie sutaupo visus muitus, įpakavimo ir persiuntimo mokesčius.

4

Jie pasirenka ypatingą dovaną: automobilį, motociklą, televizijos priimtuvą, radijo aparatą, šaldytuvą arba

5

Jie įsigyja PREKIŲ PIRKIMO ORDERĮ, su kuriuo jų giminės jiems patinkamas prekes gali įsigyti Vnešposyltorg'o

DOLERIŲ-KRAUTUVĖSE.

6

Jų giminės gali įsigyti maisto produktų audeklų, drabužių ir avalynės, tinkančius jų skonui ir pritaikintus.

7

Jie taupo laiką, nes tuo atveju nėra gabenimo per Atlantą.

8

Jie sutaupo pinigų, nes DOLERIŲ-KRAUTUVĖSE prekės yra labai žemomis kainomis. Aplankykite mūsų Parodinę Salę New Yorke!

Siųskite savo užsakymus ar klausimus į

PODAROGIFTS, Inc.

(Vienintelis Dovanų atstovas JAV-se)
220 Park Ave. South (corner 18th Street)
New York, N.Y. 10003
Tel. 212-228-9547

arba į prie jo prisijungusias firmas:

Globe Parcel Service, Inc.

716 Walnut Street, Philadelphia, Pa. 19106
Tel.: 215 WA 5-3455
arba į bet kurį jų skyrių.

Package Express & Travel Agency, Inc.

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019
Tel.: 212-581-6590 arba, 212-581-7729

Cosmos Parcels Express Corp.

45 West 45 St., New York, N.Y. 10036
Tel.: 212 CI 5-7905
arba į bet kurį jų skyrių.

Doran's RICHMOND HILL FLORIST inc.

126-15 Liberty Avenue, Richmond Hill, N. Y.

Savininkai:

JOHN DORAN ir ALICE ZUBKO

Specializuojasi vedyboms ir laidotuvėms.

ATDARA: sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 5 šiokiadieniais nuo 9 val. r. iki 9 val. vak.

Telefonas:

641-9441

"Say it with Flowers"

Skaniausia Lietuviška duona gaunama

SILVER BELL BAKING CO.

Sav.
A. RADŽIŪNAS

PYRAGAI VEDYBINIAMS
IR KITOKIEMS POKYLIAMS

STagg 2-5938

36-40 Stagg Street,
Brooklyn, N. Y.

Winter Garden Tavern Inc.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.
Tel. Evergreen 2-6440

VYT. BELECKAS
Savininkas

SALĖ VESTUVĖMS IR KITOKIOMS PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies Lietuvos maistas patinama kaina.

IEVOS MIZARIENĖS PADĖKA

Sirdis pilna padėkos - žodžių trūksta jai išreikšti! Vistems, kurie pagelbėjote man tragiskai liūdnose valandose, noriu tarti širdingą ačiū. Norėčiau kiekvienam parašyti laišką bei susitikti žodžiu tarti ačiū, bet žinau, jog tai neįmanoma.

Giliai dėkinga esu Antanui Šimbiui už gražiai pravestą atsisveikinimą su mano mylimu Rojumi, Vlenybės kolektyvo nariams - V. Tysliavienai, Sal. Narkėliūnaitiui ir Jonui Valaičiui už filmavimą ir užreklamavimą į juostelės atsisveikinimo kalbas; mokslininkui A. Žukauskui už nuvežimą juostelių ir filmų į Lietuvą; LTSR draugams - Leokadijai Diržinskaiti, A. Žukauskui, V. ir M. Zenkevičiui ir sūnui Vytautui, G. Cibulskui, L. ir I. Vladimirovams ir R. ir O. Žiugždamams už dalyvavimą ir pareikštą užuojautą; iš Chica-

gos atvykusiems Vilniei redaktoriams V. ir J. Andriuliams ir L. Jonkui; dr. A. Petrikai, J. Grybuli, K. Petrikienei, J. Gasčiūniui, J. Šiurbai, V. Tysliavienai ir B. Spūdieniui už kalbas atsisveikinimo vakare; N. Buknienai ir H. Feiferienei už jautrius šilėraščius; taip pat vistems, kurie dalyvavo šermeninėje, bei palydėjo į amžiną poilsį mano Rojū.

Buvau giliai sujudinta Povilo Ventos, Jono Lazausko, Valio Bunkaus ir Jurgio Varisonos garbės sargyba prie karsto šermeninėje ir krematorijos koplyčioje. Nepamirštamą vaizdą manyje paliko ir tai, kad prie tų keturių mielių draugų stovinčių sargyboje, prisijungė draugai iš Lietuvos - Vytautas Zenkevičius ir Robertas Žiugžda. Dėkoju, širdingai dėkoju. Esu dėkinga Vytautui Beleckui ir jo šeimai už pulkial

paruoštus pietus po laidotuvių ir Augusto Kodžio laidojimui įstaigai už visą tvarką šermenų metu.

Dėkoju vistems draugams Lietuvoje už užuojautos telegramas ir laiškus, taip pat laikraščių ir žurnalų redakcijoms už jautrius žodžius spaudoje.

Gėlių buvo labai daug ir vistems gėles prisituntusiems reiškiu gilia padėką. Gavau šimtus užuojautų kortelių ir laiškų. Tikrai esu dėkinga vistems.

Ką gi daugiau galiu pasakyti, mieli Rojau ir mano bičiuliai! Bandysiu tęsti darbą, kuris buvo toks malonus ir reikalingas, kada veikėme kartu su Rojumi, pasitardami kiekviename žygyje. Ir toliau dirbsiu, nors dabar bus sunkiau, nes ir darbo kur kas daugiau. Tikiu, kad visi, kurie mane atjaučiate, ir ateityje padėsite.

IEVA MIZARIENĖ

RAŠYTOJŲ SĄJUNGOS premijos laureatas, laimėjęs 1,000 dol. už knygą "Ir atsikrilo juodas varnas", arvykęs iš Bostono Kultūros Kongrese susitinka su poetu Bernardu Brazdžioniu iš Los Angeles ir chigagiečiu rašytoju, naujuoju JAV Liet. Bendruomenės Kultūros Fondo pirmininku Anatolijum Kairiu. Pirmieji du dalyvavo Kultūros Kongreso įvykusiame literatūros vakare lapkr. 24 d. Jaunimo Centre.

KULTŪROS KONGRESO proga Čiulionio galerijoje įvyko lietuvių dailės paroda, kurioje išstatyta apie 100 kūrinių, atstovaujančių 70 dailininkų. Nuotraukoje trys parodos lankytojai jos atidarymo vakarą lapkr. 23 d. (iš k.) - ateitininkų veikėjas, neseniai sugrįžęs iš katalikų kongreso Romoje - Adomas Viliušis, M. Rimkus ir E. Sulaitis.

Z. Degučio nuotr.

Stebėtojo pastabos

Atkelta iš 5 psl.

Draugas rašo: "50 metų Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo sukakties metu reikia viešumon eiti visais būdais ir kanalais, siekiant pasaulio nuotaikų pakitimo bei dėmesio sau atkreipimo".

Konservatyvus iki kaulo smagenų Julius Smetona Dirvoje sfilo geresnę priemonę; laukti, nes, girdi, "Gigantišką laisvojo pasaulio susikirtimas su smurto pasauliu neišvengiamas. Nuo šio konflikto priklauso Lietuvos ateitis".

Kadangi abejojama, ar kalnas ateis pas Mahometą, Draugo patarimas eiti pas kalną gal sveikesnis?

Rusų filosofijos dėstytojas Bostono kolegijoje, prėg. Blakely, pasižiūri į bolševikų revoliucijos 50 metų kelią ir sprendžia: "Sovietijoje bręsta kita revoliucija, kuri reiškiasi gamtos mokslų nesutarimu su Markso-Lenino teorijomis ir

smarkėjančiu visuomenėje reikalavimu labiau gerbti eilinį žmogų. Tiesa, ims laiko šioms idėjoms įsiskaičyti ir gyvenimą pavelkti".

Tėvynėje rašoma: Worcesterio lietuviai, atrodo, mažai besidomi lietuviška daina (nors Tėvynė kas numeris, vietoje mūsų poetų kūrinų, spausdina po liaudies dainelę). Vyčių kuopa surengė koncertą iš Newarko atvykusiems Ritos ansambliui, bet 600 sėdynių salė nebuvo pilna".

Kalifornijos u-te lietuvių kalbos dėstytojas J. Tinišis praneša: Dėl mažo naujai įstojančių studentų skaičiaus kursas gali būti nutrauktas. "Atsišaukime į akademinį mūsų jaunimą ir organizaciją, bet, atrodo, tai bus šauksmas tyruose. Kurso uždarymas būtų smūgis mūsų tautinei savigarbai ir ambicijai".

Los Angeles, yra Lietuvos garbės konsulas. Ten yra

Lietuvių Dienos ten didelė parapija, daug kultūringų jaunesnių inteligentų ir rašytojų kurie privalėtų pagelbėti tautinę garbę ginti.

Lietuvos rašytojas Alf. Bieliauskas Švyturio žurnale Vilniuje rašo apie Expo-67 parodos ir Kanados Lietuvą įspūdžius. Sako: "Viena aišku: Kanados lietuviai nori geriau pažinti Lietuvą. Jie supranta, kad Lietuva, žinoma, yra Lietuvoje, ne kur kitur; kad be ryšių su savo tėvų žeme, lietuviybė užges ir užduš".

Prof. Brogan mano, kad "gyvename ne tiek šaltojo karo, atmainas, kiek kažką panašaus į atoslūgi - pavasari, kuris laužo ledus didžiųjų, žiemą įšalančių Amerikos ir Rusijos upių. Ledai lūžta po visą pasaulį. Prieš sutirpdami, jie susiduria vienas su kitu, o jų paleisti vandenys kur tai neišskiomis kryptimis pavojingai nešasi. Dideli plotai yra potvynio užlieti. Turėsime bene ilgokai palūkti, iki vnanas atslugs ir mes, kaip anuomet Nojus, pamatysime Ararato kalną Azijoje, ar kitur".

STATEMENT OF OWNERSHIP, MANAGEMENT AND CIRCULATION (Act of October 23, 1962; Section 4369, Title 39, United States Code) of Vlenybe Newspaper published bi-weekly at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207.

Location of known office of publication is 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Location of headquarters or General Business offices of the publisher is 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207.

Names and addresses of Publisher, Editor and Managing Editor are: Publishers-Valerie Tysliava and Jonas Valaitis, 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207; Editor, Jonas Valaitis, 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207; Managing Editor, Valerie Tysliava, 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207.

The owner is: (If owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation, the names and addresses of the individual owners must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual must be given.) Valerie Tysliava, 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207; Joseph Tysliava, West Germany.

The known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages or other securities are (If there are none, so state): NONE.

Paragraphs 7 and 8 include, in cases where

the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting, also the statements in the two paragraphs show the affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of a bona fide owner. Names and addresses of individuals who are stockholders of a corporation which itself is a stockholder or holder of bonds, mortgages or other securities of the publishing corporation have been included in paragraphs 7 and 8 when the interests of such individuals are equivalent to 1 percent or more of the total amount of the stock or securities of the publishing corporation.

The average number of copies of each issue during preceding 12 months are: (A) Total number of copies printed (net press run): 2,842; (B) Paid circulation: (1) Sales through dealers and carriers, street vendors and counter sales: 675; (2) Mail subscriptions: 1,767; (C) Total paid circulation: 2,342; (D) Free distribution (including samples) by mail, carrier or other means: 300; (E) Total distribution (sum of C and D): 2,642; (F) Office use, left-over, unaccounted, spoiled after printing: 200; (G) Total (sum of E and F - should equal net press run shown in A): 2,842.

I certify that the statements made by me above are correct and complete.

Valerie Tysliava
Publisher

Kultūros kongresas

Atkelta iš 3 psl.

raštis, toks yra Darbininkas ir kiti vienuolijų leidžiamai laikraščiai ir žurnalai".

Seštadienį vakare įvyko Dariaus Lapinsko kantatos "Karaliaus Mindaugo" ir "Maro" operos premjera Marijos aukšt. mokyklos salėje. Šie veikalai pakartoti sekmadienį.

ISTORIJA NUO
ADOMO IR IEVOS

Sekmadienį apie darbus atskirose sekcijose pranešinėjo jų vadovai arba moderatoriai. Tai atliekant, nebuvo jokio vienodumo; kai kurie paskaitė protokolus, kiti nutarimus, dar kiti - lyg spaudai paruoštus reportažus. Bet iš jų apie sekcijų darbus buvo galima susidaryti šoki toki vaizdą.

Vienas kongreso nesuipratimų buvo istoriko dr. Juozo Jakšto paskaita, pavadinama "Lietuvių išėvija šimtmečio apžvalgoje". Šią temą paskaitininkas tik mažai palietė, nes pradėjo, galima sakyti, nuo Adomo ir Ievos, sustodamas ties pirmaisiais žmonij ir tautų išsikraustymais, o kuomet priėjo prie pirmųjų Lietuvių į Ameriką atvykimo jau buvo praėjusi beveik valanda laiko. Daug klausytojų koridoriuose jau po kelis kartus surūkė po keletą cigarečių, pasikalbėjo su pažįstamais ir atliko nemaža kitų naudingų dalykų.

Antrasis pagrindinis sekmadienio paskaitininkas - L. Dambriūnas visai nepasirodė.

Uždarant kongresą buvo sukvietas garbės prezidentas, tačiau ne visi norintieji ten pateko, vos kongresui pasibaigus Naujienos tuoj pradėjo rašyti apie "skryniškus" - dėl garbės ir darbo prezidentumė...

Kongresą pravedė: dr. Kęstutis Keblys, Bernardas Brazdžionis, Stasys Barzdukas. Sekretoriavo: St. Džiugas, Eivienė ir Domarkaitė (paskutinioji ten tik trumpai buvo pasirodžiusi).

Darbus vykdė JAV ir Kanados III-jam Kultūros Kongresui rengti vykdomasis komitetas: M. Rudienė, (pirm.) P. Aleksa, A. Baronas, Z. Dailidka, A. Gintneris, J. Ignatonis, J. Jasaitis, J. Jurkūnas, V. Kleiza, J. Paštukas, V. Radžius, A. Rugytė, J. Vaidelys, M. Šimkus.

ADVOKATAS

C. A. VOKET
(VOKIETAITIS)

41-40 74th Street
Jackson Heights, N. Y.
Telefonas: NEWTON 9-6620

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

Sportas ir III S. Amerikos Met. kultūros kongrese nebuvo užmirštas. Kongreso rengėjai kontaktavo kelis Chicagos sporto darbuotojus, kad šie sudarytų sporto simpoziumo programą. Šie apie tai pranešė mūsų sporto vadovybei, dabar reziduojančiai Toronto mieste, tačiau iš jos jokios žinios nesusilaukė. Taip pat nesimatė nė vieno iš vadovybės ir pačiose sporto klausimais diskusijose.

Kongreso spausdintoje programoje prašyta, jog "Sporto problemos" įvyksta lapkričio 24 d. Ten taip pat pažymėta, jog "klausimą nagrinėja: Vita Zemaitienė, Vladas Adamkavičius, Jonas Šoliūnas, Povilas Zumbakis, Petras Petrutis, Jonas Bagdonas". Petrutis visai nepasirodė. Bagdonas prisistatė kaip sekcijos vadovas ir tarė įžanginį žodį, o Šoliūnas pristatytas kaip moderatorius. Trumpai pranešė Zumbakis, Zemaitienė ir Adamkavičius. Be jų reikia pažymėti ir Rūta Kviklytę, kuri tarnavo kaip sekretorė. Dalyvių sąrašas buvo užsiregistravęs 31 asmuo.

Pesimistiškai nusiteikęs kalbėjo Zumbakis. Jis pasakojo, kad paskutiniiais metais Sporto Sąjunga labai nukentėjo. Rytų sporto apygarda beveik neegzistuoja, registruotų sportininkų sumažėjo, sporto žaidynės sumenkėjo, nėra tokio ūpo, kaip kad anksčiau būdavo. Jis siūlė pakeisti organizacinę veiklą, pergalvoti tikslus. Kvietė organizuoti studijas, aktyviems sporto darbuotojams, treneriams specialius kursus. "Kaip dabar reikalai vyksta, tai sekančiame kultūros kongrese sporto sekcijos ne-

bus", -- labai liūdną pranešimą baigė Zumbakis.

Zemaitienė aiškino, jog sportą, ypač krepšinį, reikėtų įtraukti į mūsų lituanistinių mokyklų programą. Ji savo mintis dėstė aiškiai, daugumoje patvirtinama praktiška pavyzdžiais. Tačiau, žinant mūsų visuomenės nusistatymą sporto klausimais, jos mintis, galima tvirtinti, liks neišgirsta.

Diskusijose pasireiškė visa eilė žmonių: J. Nasvytis, dr. Ringus, Piečaitis (iš Montrealio), dr. T. Remeikis, R. Dirvonis, V. Germanas, Br. Keturakis, L. Juraitis.

Dr. Remeikis siūlė prie LB steigti sporto tarybą. Ta pačia linkme pasisakė ir Nasvytis, pabrėždamas, kad LB ir Sporto Sąjunga turėtų sueiti į glaudesnius ryšius. Būta ir linksmesnių klausimų. L. Juraitis teiravosi, ką daryti su žymiu Chicagos sporto veikėju (jis buvo numatytas kalbėti ir simpoziume) už tai, kad jis paėmė Chicagos Lituanicos futbolo klubo leidinio medžiagą bei skelbimus ir daugiau negu po metų laiko darbo nieko neatliko ir net nesiteikia gražinti paimtų dalykų. Jam atsakytą, kad tuo reikalu geriausiai kreiptis į Sporto Sąjungos vadovybę.

Kėli žmonės diskusijose palietė sportinės spaudos klausimą. Į šį klausimą įsijungė ir krepšinio išvykos į Lietuvą treneris R. Dirvonis, klausdamas kodėl Draugo dienraštis buvo nutylėta ši visokeriopa pavykusi išvyka, kuri siekė to paties tikslo kaip ir išvykos į P. Ameriką ir Australiją. Po šio klausimo simpoziumo vadovai kiek sumišo: vienas tik

R. Dirvonis, išvykos į Lietuvą treneris, teiravosi kodėl Draugo dienraštis nutylėjo apie JAV lietuvių sportininkų žaidimus Lietuvoje.

Trumpai paaiškino, jog Draugo vadovybė nusprendusi laikytis "bendrosios" veiksmų linijos, moderatorius Šoliūnas pareiškė, jog diskusijas reikia baigti, kadangi tame pačiame kambaryje posėdį turės kita sekcija... Tai buvo tik paprastas išsisukimas iš nemalonios padėties, kadangi jokios sekcijos posėdis tame kambaryje nebuvo numatytas, ir vėliau tas kambarys visą laiką buvo tuščias. Taigi, tie vyrai, kurie anksčiau viską darė, sumenkinti, suniekinti krepšinio išvyką į Lietuvą, dominavo sporto simpoziumo, bet nediršo ginti savo juodų darbų.

Reikia pažymėti, jog sporto simpoziumo moderatorius Šoliūnas krepšinio išvyką ne tik leido ntekinti jo redaguojamame skyriuje Drauge, bet ir pats parašė pikty rašinių. Štai, vienas tokių tilpo Australijoje einančioje Mūsų Pastogėje (spalio 16 d.). Kadangi tą laikraštį Amerikoje nedaug kas mato, susipažinsime su šio pikto žmogaus "kūryba": "Daugiausia nepasitenkinimo sukėlė mūsų krepšinio viešnagė Lietuvoje, kuriai vadovavo žinomi mūsų organizacijų asmenys. Ši išvyka lietuvius suskaldė. Nepaprastai nukentėjo Lituanus žurnalo reikalai, nes vienas tos išvykos organizatorių buvo vyriausias Lituanus redaktorius dr. T. Remeikis... Svarbiausia -- nukentėjo mūsų sporto šeima, nes ji buvo suskaldyta neatsakingų asmenų. Į Lietuvą buvo išvežta dalis krepšinio. Mūsų žiniomis tie krepšinininkai tenai nekaip pasirodė, blogai reprezentavo Amerikos lietuvių sportininkus. Del nevykusio vadovo buvo pralaimėta net penketas rungtynių (dvi prieš Suomijos krepšinininkus) ir telaimėta tik trejetas. Bendrai svečių sportininkų pasirodymas nuvylė Lietuvos sportininkus. Išvykos dalyviai parvažiavo lyg mulio užkandę. Priedo manoma, kad nė vienas šios išvykos sportininkų nebus galima Amerikos lietuvių atstovauti būsimose išvykose. Vadinasi, jau turime ir konkrečius išvykos vaisius. Džiugu, kad į Lietuvą nesusigundė vykti nė vienas krepšinininkas, buvęs Australijos išvykos dalyvis".

Preneruokite Vienybę seniausią pasaulyje lietuvių laikraštį!

Republic LIQUOR STORE

JUOZAS BRUŽINSKAS
Vedėjas

322 Union Ave. Brooklyn, N. Y.

Tel. EV 7-2089

Park Florist

Gėlės pristatomos 1 bet kurias pasaulio vietas.

Mr. and Mrs. Matthew MAŽEIKA

80-15 JAMAICA AVENUE Woodhaven 21, N. Y.

Virginia 9-3112

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Funeral Directors

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)

1113 Mt. Vernon Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)

423 Metropolitan Ave., Brooklyn 11, N. Y.

Koplyčia laidotuvėms Tel. EVERgreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRŪNAS-BALTON

660 Grand Street Brooklyn, N. Y.

NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

JOSEPH GARSZVA

UNDERTAKER AND EMBALMER
JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 Bedford Avenue, Brooklyn 11, N. Y.

Telefonas: EVERgreen 8-9770

ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

DIDŽIAUSIA LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Aptarnauja visų tikybų išpažintojus nuo 1941 m.

MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

Nuoširdžiam ir pilniausiam aptarnavimui
Šaukite bet kuriuo laiku

DAVENPORT 6-1658

Kodis Funeral Home

63-06 FLUSHING AVE.
MASPETH, NEW YORK

AUGUST W. KODIS

EDWARD A. KODIS

LICENSED FUNERAL DIRECTORS

VIENYBĖ

* KAZYS MOTUZAS rodė 1938 m. Lietuvoje pagamintą filmą New Yorko skautams, jų sukaktuvinėje pramogoje Apreiškimo parapijos salėje, Brooklyne. Dalyvaujant apie 100 uniformuoto jaunimo su vėlavomis Antanas Samušis kaip Tauro turtininkas, pareižas perdavė Kęstučiui Bile-riui. Sueigą baigė daina, kurią dabar dainuoja ir Lietuvos jaunimas, Lietuva brangi ir Ateina naktis, Medžio drožinį, skautams padovanojo skautų įkūrėjas amerikietis kapit. Petras Jurgėla prisiminė pirmąsias skautų dienas Vilniuje, dail. Povilas Osmolskis už meninę talką skautams skautų gražiai apdovanotas.

* DAILININKĖ ALEKSANDRA MERKER nuo sausio 21 iki vasario 3 d. dalyvaus Mexico, N. M., universiteto Modern Artist's Guild parodoje su 22 akvarelėmis, tarp jų ir trimis lietuviškais motyvais: lietuviškas su kanklėmis, lietuviška koplytėlė ir naktigonė.

* JONAS KLASČIUS paruošė naujus lietuviško kryžiaus ornamentus, kurie vandalių Flushing Meadows parke buvo nudraskyti.

* ALFRED BLOŽIS vardu bus pavadinta Dickinson High School sporto salė Jersey City, N. J. Alfred Bložis, žymus futbolininkas II Pasaulinio karo metu žuvo Prancūzijoje.

* DAILININKO ALBINO ELSKAUS vitražai puošia naujai pastatytą Brooklyno kunigų seminariją.

LTSR užs. reik. ministrė Leokadija Diržinskaitė (antroji iš kairės) ir JAV delegatė Patricia Harris (antroji iš dešinės), posėdžiuose pasikeičia gana šturkščiais žodžiais, bet priėmimuose jos kalbasi labai maloniai. Tokia yra šių dienų diplomatija.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Pašnekesys...

Atkelta iš 9 psl.

JUOZAS BAČIŪNAS

ringumo ar pasipriešinimo tada jokio nebuvo!

Ir tikrai juokingai skamba generolo St. Dirmanto nesena pasakytai kalba Chicagoje prie paminklo žuvusiems už Lietuvos laisvę. Jis dabar ragina vėl steigti ginklų fondą, kuriuo reikėsia Lietuvai laisvę atkariauti. Įdomu, koks dalyvių skaičius prisiminė apie kartą jau sukeltą Ginklų Fondą, kuris liko ar su kuriuo Lietuvos generolai dūmė į užsienį, kai buvo atsiradęs momentas Lietuvos laisvę ginti?!

-- "Ar juos suprantu, žmonės neteko tarnybų, savo turto", -- kalbėjo toliau man Bačiūnas.

Suprantamė tai visi, tik ne visiems aišku, iš ko tie žmonės galėjo turtus turėti. Nekalbant jau apie pirmuosius Lietuvos nepriklausomo gyvenimo metus, kada algos buvo išmokamos menkavertėmis ostmarkėmis ir kada valdininkai daugiau norėjo atlyginimo ūkio produktais, bet ir 1935 m. paprasto darbininko dienišis uždarbis tesiekė tik nuo vieno lito iki trijų. Amerikonisškais pinigais tai prilygo 10-30 centų. Tegu valdžios tarnautojai būtų gavę ir po kelis kartus daugiau, negu tie vadinausieji juodadarbiai, ir tai nebūtų buvus pakankama suma turtais krautis, o tik žmoniškam pragyvenimui. Pelningesnes tarnybas turėdami, tačiau, su išlaidomis nesivaržė. Ne vienas jų atostogas praleisdavo užsieniuose, vaikams samdydavosi "gu-

vernankas" ir neapsėjo be tarnų.

Kada Dirva atsiskakė Bačiūno žodį spausdinti, jis, netekęs kantrybės, pasiskundė Drauge, o po to susilaukė daug laišku, kurių dalis reiškė jam užuojautos, o kita dalis, anonimais, šmeižė!

Paklaustas, kaip jis į tuos anonimus žiūri, Bačiūnas tik apgailėstavo, kad mūsųose esama tokios piktos valios žmonių... Pažvelgus: į vieną tokių jų išleidžiančių "poemų", susidariau įspūdis, kad tai psichiniai nesveikų žmonių darbas.

Iš visų tų šmeižtų, susidarė įspūdis, kad Bačiūnas daugiausiai nekenčiamas, už tai, kad jis simpatizuoja šviesiečiams, kurie kasmet susirenka jo sodyboj pasidalinti mintimis.

-- Tai gražiausieji lietuvių tautos žiedai", -- apie juos Bačiūnas panašiai atsiliepė.

Kalbėdami apie mūsų spaudoje segamus tam tikriems žmonėms tėvynės išdavikų epitetus, abu sutikome, kad greitai bus garbė į tokių eilę būti įtrikuotam, turint mintyje kokius žmonėms jau prisiegti politruky, komūnarų ir panašūs "priedėliai".

Ar ilgai Bačiūnas išters dirbti su diktatoriškų politinių žmonių, turės neužilgo paaškerėti. Faktas, tačiau, yra, kad iš senesniųjų Amerikos lietuvių, vadinausioj tautinėj sąjungoj, tik jis su dr. Bležiu ir tebesilaiko aktyvūs...

JAV delegatė gina...

Atkelta iš 1 psl.

kaltėlius nuo atsakomybės tėra tik pasityčiojimas iš atminimo tų, kurie žuvo nuo hitlerininkų.

Čia ji priminė ir tai, kad pagal alijantų susitarimą, tie nusikaltėliai turėję būti perduoti nubausti jų kilmės kraštais.

Bet ne visos valstybės tai vykdžiusios. Kaip pavyzdį, ji nurodė Amerika, kuri suteikusi jiems prieglobstį. Ji paminėjo du asmenis: Philadelphiaje gyvenantį Impulevičių ir Brooklyne -- kun. Jankauską-Jankų. Ant Impulevičiaus sąžinės, kaip jį tvirtino, gulė 50,000 aukų,

kurias jis nužudęs su savo "banda", o ant Jankaus -- 1,200 žmonių gyvybių. (Vėliau prie Jungtinių Tautų dirbančiai spaudai buvo pateikta Sovietų Sąjungoje išleistos literatūros anglų kalba apie Impulevičių ir kun. Jankų.). Diržinskaitė ragino komitetą priimti Jungt. Tautų Gen. sekretoriaus parengtą konvencijos projektą.

Karo nusikaltėlių baudimo klausimas, kuris svarstoma Lenkijos pasiūlymu, komiteto darbotvarkėje yra jau nuo 1965 m. Jisai čia atsirado ryšium su Vakarų Vokietijos valdžios nutarimu nutraukti hitlerinų nusikaltėlių persekiojimą 1969 m.

KUN. L. JANKUS, kurį Jungt. Tautose gynė JAV delegatė Patricia Harris. Kun. L. Jankus yra BALFO reikalų vedėjas ir šiuo metu kreipiasi į Amerikos lietuvių visuomenę prašydamas aukų nusikaltėliams lietuviams sušelpi Lietuvoje, Sibire ir kt.

* BRONIUS KVIKLYS, "Mūsų Lietuvos" autorius, praneša, kad IV-asis (paskutinis) šio serijinio leidinio tomas yra baigiamas rinkti ir spausdinamas Lietuvos Enciklopedijos spaustuviėje Bostone. Šio tomo pabaigoje numatoma įdėti ir visuose ankstyvesniuose tomuose pasitaikusių klaidų bei netikslumų atitaisymą. Visi ML skaitytojai, pastebėję taisytnus dalykus, prašomi apie tai pranešti autoriui, pažymint leidinio tomą, puslapį, eilutę, paklaida ir nurodyti, kaip iš tiesų turėjo būti atspausdinta. Rašyti adresu: Br. Kviklys, 5747 South Campbell Ave. Chicago, Illinois, 60629.

VĖL PAKELTOS PAŠTO KAINOS!

Nuo naujųjų metų vėl pakellamos pašto kainos, Kongresas ir Senatas nutarė vietoj dabar mokamų už laišką 5 c. imti 6 c. Atvirukas vietoj 4 c. bus 5 c. Oro paštu laiškal vietoj 8 c. bus 10 c. Už antros klasės pašta, kuriuo siunčiami laikraščiai, kainos pakellamos nuo 2,8 c. svarui iki 3,4 c. Spalio mėn. 10 nuoš. pakelta spaustuvių darbininkams. Laikraščiai prenumeratoriems neapėja pakeldinėti kainų, štai, vėl naujos, kartais ir netikėtos, išlaidos kaip, pav., taksi ir trokų darbininkams pakėlus kainas, pakilo ir laikraščio į pašta išvežimo kainos, o už popierį jau kelis kartus kainos augo. Visa tai labai ap sunkina laikraščius. Tik skaitytojai tegali pagelbėti laikraščiams išsilaikyti. Tad, panaujindami, prenumeratas, malonėkte pridėti ir auką, gauti naujų skaitytojų ir skelbėjų.

* Šiaurės Amerikos lietuvių sporto sąjunga, norėdama išskirti Lietuvos vardą, ruošiasi išvykti aplink pasaulį: Naująją Zelandiją, Australiją, Pietų Korėją, Pietų Vietnamą ir Europos valstybes. Jų nuomone, buv. išvykos į Pietų Ameriką ir Australiją, buvo geriausias įrodymas Lietuvos vardu išskelbti, Lietuvos laisvinimo idėjai skelbti, sekančiais kovos metais. Jie atsisaukia prašydamai jų keliolai visuomenės paramos. Organizacinio komiteto vardu pasrašo: pirm. A. Kėželis, V. Adamkavičius, V. Grybauskas, K. Kasakaitis, J. Petrutis, Tėv. G. Sabaitis, S. J., J. Solūnas, D. Tallat-Kelpšaitė, B. Žemaitis, P. Žumbakis.

Tai jau ir sportininkuose turime dvi grupes; vieni vyksta į Lietuvą su lietuvišais suartėti, kiti po pasaulį pasivažinėti dargi valstybėse, kurios negali pagelbėti Lietuvai nei lietuviams.

* So. Boston, Mass., Sandaros 7 kp. susirinkime sekm., gruodžio 17 d. 2 v. p. p. savo salėj, 124 F St. bus renkama valdyba sekantiems metams ir prie kavutės kalėdinėje nuotaikoje, bus apkalbėta kaip geriausiai paminti Lietuvos 50 m. nepriklausomybės minėjimą.